

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra severoamerických studií

Bakalářská práce

2022

Veronika Vaňkátová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra severoamerických studií

**Konflikt o životní prostředí;
energetická hrozba na Aljašce**

Bakalářská práce

Autor práce: Veronika Vaňkátová

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Szobi, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2022

Veronika Vaňkátová

Bibliografický záznam

VAŇKÁTOVÁ, Veronika. *Konflikt o životní prostředí; energetická hrozba na Aljašce*. Praha, 2022. 57 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra severoamerických studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Pavel Szobi Ph.D.

Rozsah práce: 76 743 znaků.

Abstrakt

Účelem této práce je analyzovat fenomén energetické bezpečnosti, konkrétně na americkém státě Aljašce v souladu s představením neustávajícího konfliktu se zastánci místního životního prostředí. Předkládaná práce se snaží čtenáře seznámit s tímto tématem. Prvně definuje všeobecně přijímanou definici energetické bezpečnosti, jak pro celý svět, tak i konkrétně pro Spojené státy americké. Dále stručně nastíní historický kontext vývoje energetické politiky na tomto území, který formoval počátky těžby ropy na Aljašce. Následně práce analyzuje konflikt mezi aljašským energetickým vývojem a jehož následky na okolní dříve nedotčenou přírodu. V další části se práce věnuje ekonomickým dopadům na místní ekonomiku způsobené nepříznivou ekologickou událostí. V návaznosti na to práce analyzuje odezvu domorodých kmenů na ropná ložiska. V poslední části práce autor zkoumá, do jaké míry se místní energetická politika projevila na místní prosperitě, čímž se následně analyzuje závislost Aljašky na této politice. Nakonec autor analyzuje, jaké zastání měla a má těžba ropy u místních guvernérů včetně jejich zastání u federální vlády v posledních deseti letech, a jaké jsou celkové výhledy na budoucí energetickou výzvu na Aljašce.

Abstract

The purpose of this thesis is to analyze the phenomenon of energy security, specifically in the U.S. state of Alaska, in accordance with the notion of ongoing conflict with environmentalists. The present work seeks to comprehensively introduce the reader to this topic. It first defines the generally accepted definition of energy security for the world as a whole and for the United States specifically. Next, it briefly outlines the historical context of the development of energy policy in this territory, which shaped the early days of oil production in Alaska. The thesis then analyzes the conflict between Alaskan energy development and its effects on the surrounding previously pristine environment. In the next section, the thesis examines the economic impacts on the local economy caused by the adverse environmental event. Accordingly, the thesis analyzes the response of Native tribes to the oil deposits. In the last part of the thesis, the author examines the extent to which local energy policy has affected local prosperity, which in turn analyzes Alaska's dependence on this policy. Finally, the author examines what advocacy oil production has had and continues to have with local governors, including their advocacy with the federal

government over the past decade, and what the overall outlook is for Alaska's future energy challenge.

Klíčová slova

USA, ropná krize, Aljaška, ropovod, životní prostředí, ekologická katastrofa, domorodé obyvatelstvo, ekonomika, energetická bezpečnost

Keywords

The USA, oil crisis, Alaska, pipeline, environment, ecological catastrophe, indigenous population, economics, energy policy

Title/název práce

Environmental conflict; energy threat in Alaska

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doktoru Pavlu Szobimu za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady při ucelování tématu, a především za čas a ochotu. Dále bych chtěla poděkovat panu profesorovi Michalu Kubátovi, jehož rady v rámci bakalářského semináře mi byly také velkým přínosem. V neposlední řadě bych chtěla vyjádřit velké poděkování mé rodině a přítelovi za jejich trpělivost a podporu během celé doby studia.

Obsah

Úvod	2
1. Americká energetická bezpečnost na prvním místě	6
1.2. Klíč k počátkům těžby ropy na Aljašce.....	8
1.3. Nebuďme palivový!.....	9
2. Konstruování Aljašského ropovodu	11
2.1. Ropná skvrna Exxon Valdez – vliv na životní prostředí	15
2.1.1. Svírající dlouhodobé ekonomicko-ekologické dopady havárie.....	17
2.2. Ekologická spravedlnost	19
3. Aljašský ropovod – energetická bezpečnost a ekonomický úspěch pro stát	21
3.1. Zisky Northern Slopu a jeho vliv na místní prostředí/region	25
3.2. Postoje místních politiků a jejich zastání u federální vlády	29
Závěr	35
Summary	37
Použitá literatura	41
Teze bakalářské práce	49

Úvod

Aktuální mezinárodní dění způsobilo, že energetická bezpečnost jednotlivých zemí je momentálně důležitější než kdy dříve. Současné události vedou k znovuotevření otázek týkající se energetických politik zemí, které jak se ukázaly, jsou klíčové pro celkovou bezpečnost států před nevyzpytatelnými aktéry na mezinárodní scéně. Země se tak dostaly do stavu, kdy musí odcházet od svých původních energetických plánů a musí přemýšlet nad tím, jak se stát nezávislý na nespolehlivých zemích, a jak zároveň neomezit způsoby životů místních obyvatel.

V rámci této bakalářské práce analyzuji fenomén energetické bezpečnosti, konkrétně aplikovaný na americký stát – Aljašku. Toto téma považuji za důležité z toho hlediska, jelikož se od energetické bezpečnosti odvíjí další aspekty národního zabezpečení států. Každá země, disponující nerostným bohatstvím na svém území, do jisté míry vyvíjí svoji energetickou politiku určitým směrem tak, aby nedošlo k útlumu místní životní úrovně a následně nebyly neneseny značné následky pro fungování státu z hlediska zabezpečení ze strany zahraničních aktérů. Právě Aljaška, disponující nerostným nalezištěm, má dva cíle – vzchopit místní ekonomickou situaci a následně přispět ke snížení závislosti USA na importu energetických komodit od „nestabilních“ zemí. Avšak již od samotné myšlenky na výstavbu nového ropovodu se tyto aljašské energetické plány dostaly do sporu s ekologickými aktivisty, kteří se snaží zastavit destrukci nedotčené přírody, přestože cílem tohoto plánu je ekonomické zajištění.

Pro zpracování této bakalářské práce jsem z metodologického hlediska zvolila formu případové studie s využitím metody kvalitativního výzkumu. Práce se neskládá pouze z deskriptivní analýzy energetické politiky Aljašky, ale také se snaží čtenáře této práce komplexně seznámit s danou problematikou, aby došlo k ucelenému pochopení vývoje aljašské energetické politiky od samotných počátků až po současnost. Bakalářská práce se také snaží skrze využití analýzy přiblížit vztah mezi místní energetickou politikou, ekologisty, místním obyvatelstvem a jak se tento vztah projevuje v místní ekonomické prosperitě. Hlavním zájmem práce je zodpovědět dvě výzkumné otázky – jakým způsobem aljašská těžba ropy ovlivňuje místní ekonomickou prosperitu a sekundárně do jaké míry má tato politika vliv na celkovou energetickou bezpečnost USA.

Bakalářská práce se skládá ze tří kapitol. První kapitola je především deskriptivní a věnuje se tomu, co obecně znamená pojem energetická bezpečnost pro USA a jak moc důležitou součástí lidských životů je. Následující podkapitola obsahuje stručné seznámení

s historickým vývojem ropných krizích na území USA v 70. letech minulého století a jak tyto události formovali stavení cíle stát se nezávislou zemí na importu ropy. Poslední podkapitola ukáže, jak dřívější absence jakékoliv energetické politiky zapříčinila obtížná období pro místní obyvatelstvo, které muselo čelit restrikcím.

Druhá kapitola seznamuje čtenáře již se samotným vyjednáváním o výstavbě nových ropných ložisek na Aljašce, kdy tato politická iniciativa zapříčinila střet s aktivisty bojující za ochranu aljašské přírody, která dle jejich názorů neměla být vystavěna destrukci na základě ekonomických přínosů. Další podkapitola se věnuje ekologické katastrofě Exxon Valdez, která nastala v roce 1989. Tato havárie způsobila devastující následky, které způsobily útratu velkého množství zvířat včetně poničení místních vod a pobřeží. Následně na to navazuje podkapitola, která se naopak věnuje ekonomickým, ekologickým, sociálním a psychologickým dopadům na místní obyvatelstvo, které analyzují, jak se havárie projevila na místních rybářích, cestovním ruchu, zvířatech, a nakonec na samotném zdraví obyvatel Aljašky. Druhá podkapitola navazuje tím, jak místní domorodé kmeny čelí aljašské energetické politice, která značně ovlivňuje jejich životy. Výstavba Aljašského ropovodu, kromě ekonomických přínosů, přinesla domorodcům potíže se sháněním potravy jejich tradičním způsobem, kontaminaci zvířat, potíže s dýchacím ústrojím či obecně potlačování jejich tradičního způsobu života, a především jejich nárok na území, které jim zabral stát. Tato podkapitola obsahuje prosby domorodců na místní vládu v oblasti vývoje energetické politiky.

Poslední kapitola nabízí analýzu, jakým způsobem výstavba Aljašského ropovodu dopomohla k prosperitě místní ekonomiky, a jak se sekundárně projevila na energetické bezpečnosti USA. Tato kapitola je členěná na dvě podkapitoly. První se věnuje státním finančním příspěvkům v konkrétních oblastech, například v dopravě, školství či bydlení, kdy Aljaška čerpá převážně z ropného sektoru a zbytek financí pokrývají federální finanční prostředky. V poslední podkapitole je analyzován přístup k ropné politice guvernérů od počátku 21. století, kteří silně bojují za pokračování těžby místní ropy v dalších nedotčených oblastech, čímž se opětovně vystavují kritice přírodních aktivistů.

Při výzkumu byly využity jak primární, tak převážně i sekundární prameny. Poněvadž české prostředí nenabízí mnoho ucelených informací o dané problematice, práce tak čerpá z anglofonních zdrojů, vydaných především ve Spojených státech amerických. Co se týče primárních zdrojů, práce čerpá ze soudních rozhodnutí, vládních dokumentů či amerických

zákonů, které jsou dostupné na webových stránkách *Library of Congress a Legistorm*. Důvodem, proč jsem čerpala konkrétně z těchto stran je to, že v ostatních zdrojích, které jsem pro zpracování práce využila, obvykle tyto zákony nebo rozhodnutí parafrázuji a tudíž čerpání z této webové stránky vnímám jako podstatné pro získání ucelených informací, které mohou být pro práci důležité. U vládních dokumentů jsem čerpala především od *McDowell Group*, spadající pod *McKinley Research*, kteří pravidelně poskytují odborné analýzy z oblasti zájmů domorodých obyvatel Aljašky, ale také přírodních zdrojů a dalších, které si místní vláda nechává zhotovit. Tento zdroj hodnotím velmi kladně, jelikož vždy obsahuje co nejvíce aktuálních informací zabývající se všemi aspekty dané problematiky s využitím přehledných grafů.

Ze sekundárních zdrojů mi u historické části byl největším přínosem odborný článek od Christine Parthemore a Willa Rogerse – *Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security*¹, který čtenáři nabízí odborný vhled do důležitosti energetické politiky v našich životech a zároveň do bezpečnosti státu ve kterém žijeme. Naopak pro vysvětlení, jakým způsobem získal energetický plán pro výstavbu ropovodu svou finální podobu, jsem nejvíce využila článek Henryho R. Myerse – *Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline*² ve kterém autor dobře popisuje krok za krokem v průběhu implementace povolení k výstavbě ropovodu. Autor odborného článku také nevynechal popsání počátku sporu mezi zastánci těžby ropy v nedotčené oblasti a přírodními aktivisty, kteří povolení oddalovali. Ve druhé kapitole, u části, kde líčím první nepříjemný dopad těžby ropy na Aljašce, jsem čerpala primárně z publikovaných videí od *The New York Times*. Rozhodnutí pro tuto podobu zdroje jsem udělala z toho důvodu, jelikož v osobním životě velmi ráda z tohoto zdroje čerpám a jejich zhotovená naučná videa, obsahující reálné záběry, jsou velmi přínosná. Dále jsem v této části čerpala z monografie *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president*³, který dopodrobna analyzuje dopady ze vzniklé katastrofy, které měly negativní vliv na místní ekonomiku, obyvatele a zvěř. Autor tohoto zdroje také nastínil svou hypotézu, ve které se domnívá, že škody této katastrofy nikdy zcela nezmizí, a opravdu se nemýlil, jelikož podle dalších zdrojů jsem došla k zjištění, že ještě dnes místní voda obsahuje malé stopy ropy a některé populace

¹ Christine Parthemore a Will Rogers, „Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security“, *Center for a New American Security*.

² Henry R. Myers, „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“, *Ecology Law Quarterly* 4, č. 4 (1975), <https://www.jstor.org/stable/24112318>.

³ Samuel K. Skinner a William K. Reilly, *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president* (New York: Nimble Books, 1989).

živočichů nebyly dodnes obnoveny. Nevylučitelnou součástí, kde analyzuji názor místních domorodců na energetickou politiku, jsem využila články publikované samotnými domorodci ve kterých líčí své sklíčené pocity ohledně těžby. Autoři těchto zdrojů dodali textu autentičnost a především emociální úhel pohledu, který by neměl být opomíjen. Mimo jiné jsem velmi čerpala z krátkého dokumentu *This Is The Story Of Alaska Native's Fight For Their Land*⁴, zhotovený NBC, který mi pomohl hlouběji nahlédnout do způsobu života domorodců a vyslyšet jejich názory a přání. Díky tomuto dokumentu jsem došla k lepšímu porozumění jejich situaci. V poslední části, kde analyzuji přínosy z těžby ropy projevující se na místní prosperitě mi opět byl největším přínosem *McDowell Group*, kdy celý dokument byl věnován výsledkům těžby ropy a jak se tyto výsledky projevují v zaměstnanosti, v hrubém domácím produktu či v jednotlivých sektorech aljašské ekonomiky. Vzhledem k aktuálnosti zvoleného tématu tato práce čerpá i z mnoha internetových zdrojů. Nezanedbatelným přínosem byly články zveřejněné v amerických denících *The New York Times*, *Forbes*, *The Fox Business* a *Politico*.

Výsledkem této analýzy je odpověď na výše položené výzkumné otázky a dokázání či vyvracení hypotézy práce, která předpokládá, že aljašská těžba ropy představuje nevylučitelnou součást zabezpečení místní ekonomické prosperity, a sekundárně zajištění energetické bezpečnosti Spojených států amerických. Jelikož, jak jsem již výše zmínila, jsem čerpala převážně ze zahraničních zdrojů, domnívám se, že tato bakalářská práce může svojí aktuálností vyplnit mezeru v českém prostředí.

⁴ NBC, „This Is The Story Of Alaska Native's Fight For Their Land, Pt. 1“, YouTube, 9. listopadu 2017, https://www.youtube.com/watch?v=50_kse-Uh-g.

1. Americká energetická bezpečnost na prvním místě

Energetická bezpečnost je nedílnou součástí každého státu na této planetě. V současné době bez ekonomicky efektivního, bezpečného, a především stabilního přístupu k energiím a surovinám, nelze zajistit stabilitu země ze sociálního, ekonomického, politického ani globálního hlediska. Bezpečnost národů nabyla na významu především z důvodu dostupnosti k orné půdě, pitné vodě, biologické rozmanitosti, nerostům, energiím, ale také k obnovitelným či neobnovitelným zdrojům, aby došlo ke splnění očekávání světové populace, která čím dál tím více roste.⁵

Tento druh bezpečnosti je mnohdy ovlivněný těmito aspekty – mezinárodními vztahy napříč státy, rostoucími klimatickými změnami či soupeřivostí mezi zeměmi o obnovitelné zdroje. Mimo jiné je tento pojem různorodý v tom, že státní nabídka a poptávka po energiích, v tomto případě po ropě, se odlišuje dle velikosti země a komunity, jakými dostupnými zdroji stát disponuje a jak si vede v ekonomickém rozvoji. Proto je možné tento pojem charakterizovat jakožto konkrétní a spolehlivý přístup k určitému množství energií, které by bylo dostatečné, a zároveň za přijatelnou cenu s přihlédnutím na životní prostředí. Nakonec následný konzumerismus, včetně zajištění strategických zásob, pomáhá eliminovat jakékoliv krizové stavy a zároveň zajišťuje plynulý chod a rozvoj země. Potřebné množství surovin je odvozené podle toho, kolik množství za normálních okolností pokryje veškeré potřeby všech subjektů v konkrétním státě i během krizové situace, například v době války, tyto zásoby zabezpečí dodávky energií zdejšímu obyvatelstvu v takovém měřítku, aby nedošlo k zhoršení životní úrovně, nezastavila se výroba, která by vedla k značnému poškození státní ekonomiky. K tomu se zároveň váže snaha v zabránění ohrožení bezpečnosti státu, jejího obyvatelstva, a nakonec ochrana před poškozením státních institucí, aby nebyl ohrožen chod a správa země.⁶

Jedná se o důležité a aktuální téma, jež se na americkém území stalo fenoménem. Větší důraz byl kladen na tuto problematiku od té doby, kdy započal růst celosvětové spotřeby, což bylo doprovázeno dramatickým zvýšením cen těchto komodit na světovém trhu v roce 1974. Navýšení cen bylo mimo jiné také ovlivněné několika světovými krizemi v dodávkách energetických komodit, což šlo ruku v ruce se zvětšující konkurencí v boji o zdroje, které

⁵ Parthemore a Rogers, „Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security“, *Center for a New American Security* (červen 2010): 7–13.

⁶ Daniel Yergin, „Ensuring Energy Security“, *Foreign Affairs* 85, č. 2 (2006): 69–73, <https://doi.org/10.2307/20031912> (staženo 31. ledna 2022).

zapříčinili významný posun v energetické bezpečnosti jednotlivých zemí. Do jaké míry je zajištěna bezpečnost USA je odvozené podle závislosti na ekonomickém, politickém a legislativním prostředí.⁷ Energetická bezpečnost USA zaznamenala v posledních desetiletích masivní pokrok, co se těžby ropy týče. Tato surovina je primárně využívána pro výrobu, pěstování a následnou přepravu zemědělské produkce, má vliv na dopravní infrastrukturu a v neposlední řadě se využívá pro výrobu elektřiny. Právě ve Spojených státech existuje okolo 30 % elektráren, které jsou zaměřené na výrobu energií z tohoto zdroje. USA tak usilovaly o zajištění dovozu ropy z tzv. nestabilních a nepředvídatelných zemí z Blízkého východu za velmi nízké ceny a zároveň se snažily závislost na zahraniční ropě omezit tím, že se samy stanou nezávislymi. Přeci jenom energetická bezpečnost zajišťuje základní fungování moderní lidské společnosti. Bez tohoto způsobu zabezpečení by například nedošlo k zajištění výroby a distribuce potravin, úpravy pitné vody, ani k vytápění v domácnostech nebo zajištění zdravého životního prostředí.⁸

Přestože jsou energie nutné k běžnému vedení života lidí, neznamená to, že dostupnost k těmto zdrojům je zajištěná. Aby Spojené státy americké měly stabilní a udržitelný přístup k zásobám přírodních zdrojů, musí pohotově reagovat na řadu bezpečnostních a zahraničně-politických zájmů země, které jsou ovlivňovány těmito zdroji. Ovšem ne všechny vynaložené tlaky na tyto přírodní zdroje mají dopady na národní bezpečnost země, jelikož mnoho států buď buduje nebo již má prostředky, díky kterým lze uspokojit státní potřeby. Nakonec země, jakožto celek, je schopná se přizpůsobit jakýmkoliv nedostatkům.⁹ Podle statistik Spojené státy každoročně spotřebovávají zhruba 25 % veškeré vyprodukované ropy na světě, ačkoliv samotná země představuje pouhých 10 % světové produkce tohoto zdroje. Necelých patnáct let nazpátek, USA ročně dovážely okolo 58 % své spotřeby. Tomu ale už tak není. Proto v následující kapitole nahlédnu na samé počátky onoho impulzu, který vedl k výstavbě ropných plošin na území Aljašky, za čímž USA viděly možnost, jak posilnit svou celonárodní energetickou bezpečnost.¹⁰

⁷ John H. Lichtblau, „Oil Imports, OPEC, and U.S. National Security“, *American Foreign Policy* 12, č. 4 (1989): 1–4.

⁸ Charles Glaser, „How Oil Influences U.S. National Security“, *International Security* 38, č. 2 (2013): 112–127, <https://doi.org/10.1080/07383169.1989.10392564> (staženo 3. února 2022).

⁹ Yasmeen Hossain, Philip A. Loring a Tom Marsik, „Defining energy security in the rural North—Historical and contemporary perspectives from Alaska“, *Energy Research & Social Science* 16 (2016): 6–8, <https://doi.org/10.1016/j.erss.2016.03.014> (staženo 5. února 2022).

¹⁰ Parthemore a Rogers, „Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security“, 27.

1.2. Klíč k počátkům těžby ropy na Aljašce

Sedmdesátá léta nebyla pro USA vůbec snadným obdobím. Země procházela ekonomickou stagnací a k záblesku prosperity měla daleko. Původcem tohoto poklesu byl konec šedesátých let, kdy se domácí těžba nacházela na samém vrcholu. Z toho důvodu prezident Dwight Eisenhower uvalil kvóty na zahraniční ropy, čímž se vystavil značné kritice, která tento přístup označila za vyčerpání Ameriky. Mimo jiné se kritici domnívali, že Eisenhowerova politika přispěla k poklesu domácí produkce ropy počátkem sedmdesátých let k čemuž zároveň „pomohl“ konflikt na východě. Začátkem sedmdesátých let americká produkce ropy klesla na zhruba 16 % celosvětové produkce.¹¹

V americké historii to bylo zcela poprvé, kdy země byla zasáhnuta svými nepřáteli – arabskými zeměmi, načež následovaly katastrofální ekonomické škody. Tyto škody měly počátky již na konci šedesátých let, kdy Izrael vstoupil s Egyptem, Jordánském a Sýrií do ozbrojeného konfliktu známého jako Šestidenní válka. V důsledku této války bylo skrze Organizaci arabských zemí, vyvážející ropy pod vedením Saudské Arábie, rozhodnuto o uvalení ropného embarga na ty státy, které měly přátelské vztahy s Izraelem. Poněvadž USA byly na přátelské straně a zároveň zásobovaly izraelskou armádu, aby získaly podíl na poválečném míru, byly z toho důvodu přerušeny veškeré dodávky ropy. Ekonomické dopady nebyly hned znatelné, jelikož domácí těžba Spojených států byla schopna dočasně vykompenzovat globální ztrátu blízkovýchodní ropy. V nelibost Američanů nastal v roce 1979 tzv. druhý ropný šok, tentokrát vyvolaný extrémistickým islámským režimem nastoleným v Íránu. Mnoho ropných společností embargo dodržovaly, ale tato snaha byla podkopána přesunutím tzv. nearabské ropy do zemí, na které bylo uvalené embargo. Snaha byla také podkopána škrty v množství dovážené ropy, které se vztahovaly jak na země s embargem, ale tak i na země bez. Dovoz ropy byl ze strany ropných společností snížen okolo 16–18 %. Právě snížení produkce a embargo vyhnaly ceny ropy nahoru, čemuž USA musely čelit.¹²

V té době se americkým prezidentem stal Richard Nixon, který začátkem sedmdesátých let zavedl kontroly cen ropy v rámci své protiinflační strategie. Následně na to v roce 1973, kdy vypukla první ropná krize, ukončil federální program povinného dovozu ropy, přičemž stanovil limit pro dovoz a zároveň odmítal vynaložit úsilí pro budoucí zachování, a především vývoj

¹¹ Andrew T. Price-Smith, „History of Oil and International Affairs“, in *Oil, Illiberalism, and War: An Analysis of Energy and US Foreign Policy* (London: The MIT Press, 2015), 14–18.

¹² Price Smith, „History of Oil and International Affairs“, 18–24.

alternativních paliv. Celková americká spotřeba paliv v daném roce představovala zhruba 30 %, ovšem během první ropné krize se spotřeba zvýšila na 50 %. Poněvadž americké hospodářství nebylo soběstačné a bylo na dovážené ropě závislé, přimělo to Američany k vyjednávání se zeměmi OPEC. Ekonomická krize se zmírnila po jednáních na Washingtonském ropném summitu v březnu 1974. Jelikož Spojené státy výrazně pomohly vyjednat dohodu o příměří mezi Izraelem, Egyptem a Sýrií, došlo k rozhodnutí o zrušení ropného embarga, jehož účinky však přetrvávaly po celém desetiletí. Dalším důvodem, proč většina arabských států souhlasila s ukončením embarga bylo to, že USA posílily své vojenské a hospodářské vazby. Kromě poskytování technické pomoci, vojenského vybavení a výcviku se Spojené státy opět zavázaly chránit saudský režim před jeho vnějšími, ale i vnitřními nepřáteli. Většina arabských států tak dala souhlas k ukončení ropného embarga.¹³

1.3. Nebud' me palivový!

Ačkoliv domluva o konci ropného embarga představovala pozitivní výsledek vyjednávání, americká ekonomika se za tu dobu stále nestihla vzpamatovat, a tak země upadla do recese. Koncem sedmdesátých let ekonomika utrpěla energetickou krizi, čelila pomalému ekonomickému růstu, vysoké nezaměstnanosti včetně vysoké inflace spojené s vysokými úrokovými sazbami. Embargo způsobilo vyletění cen energií do nebes, a americké továrny tak musely čelit vážné zahraniční konkurenci.

Ropná krize tak vyvolala nové výzvy, kterým USA musely čelit. Jednou z výzev byl americký vliv v mezinárodních vztazích. Kromě toho, že ropa je nezbytná pro vojenskou sílu země, hrála velmi důležitou roli v ekonomickém rozvoji průmyslových zemí. Tato energetická komodita se stala jedním z preferovaných paliv v pozemní a námořní dopravě, byla jediným palivem pro leteckou dopravu a jak jsem výše zmínila – hrála důležitou roli při výrobě elektřiny a vytápění.¹⁴ Prudký nárůst spotřeby ropy ve Spojených státech, v kombinaci s kvótami omezujícími dovoz ropy z východu, způsobilo zmizení volné výrobní kapacity, kvůli čemuž USA nemohly poskytovat ropu svým spojencům během ropného embarga, což ohrožovalo důležitý prvek země – zásadní americký vliv v mezinárodních záležitostech.¹⁵

¹³ Daniel Yergin, „The Oil Weapon“, in *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money & Power* (New York: Simon & Schuster, 1991), 588–602.

¹⁴ David S. Painter, „Oil and Geopolitics: The Oil Crises of the 1970s and the Cold War“, *Historical Social Research – The Special Issue: The Energy Crises of the 1970s: Anticipations and Reactions in the Industrialized World* 39, č. 4 (2014): 188–189, <https://www.jstor.org/stable/24145533> (staženo 12. února 2022).

¹⁵ Painter, „Oil and Geopolitics: The Oil Crises of the 1970s and the Cold War“, 190–191.

Americký mezinárodní vliv nebyl jedinou novou výzvou. Po prvním ropném šoku, který probíhal v letech 1973–1974, zahájili země Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) společnou kampaň na ochranu před potenciálními budoucími výpadky dodávek ropy. Tato kampaň byla zaměřená na snížení spotřeby ropy a nahrazení této komodity jinými zdroji energií. Úspory energií se chopili kampaně či noviny využívající slogan, aby lidé nebyli palivový. Právě benzín se stal jedním z nedostatkových zboží, jehož obchodní cena galonu běžného benzínu v roce 1973 zaznamenala obrovský růst, kdy průměrná hodnota vyšplhala o 43 %.¹⁶ Ovšem navýšení ceny benzínu nebylo jediným negativním dopadem nastoleného embarga. V důsledku ekonomické recese, jednotlivé vlády začaly mít ekonomicky úsporné požadavky na své občany. Několik amerických států požádalo o nerozvěšování vánočního osvětlení, kdy stát Oregon zcela zakázal jakékoliv vánoční či komerční osvětlení. Co se týče benzínu, řada politiků žádala o vytvoření národního přidělového programu. Prezident Nixon požádal prodejce této komodity, aby dobrovolně neprodávali benzín o víkendy. Třičtvrtě prodejců vládnímu přání vyhověla.¹⁷ Aby došlo k úplnému snížení energetické spotřeby Kongres v roce 1974 nařídil prostřednictvím *zákona o nouzovém zachování energie*¹⁸ na dálnici nový národní maximální rychlostní limit na 55 mil za hodinu (89 km/h).¹⁹ Tento zákon působil až do kabinetu prezidenta Billa Clintona, během jehož vlády došlo k ukončení federálního rychlostního limitu ze sedmdesátých let. Dále Kongres schválil *zákon o energetické politice a ochraně*²⁰, který byl navrhnout v roce 1975 a stanovoval strategické rezervy ropy a standardy palivové účinnosti pro nové automobily. Nevyhnutelnou snahou bylo také snížení importu ropy od producentů OPEC, zejména z Blízkého východu a následné zvýšení těžby této komodity v jiných zemích. Přestože toto úsilí bylo potlačeno kvůli poklesu reálných cen ropy mezi lety 1974–1979, druhý ropný šok úsilí opět oživil.

Přestože ropné krize představovaly pro Američany velmi těžké období, kdy museli šetřit na všem, kde se dalo, existuje ale i pozitivní strana této krize. Tento negativní vliv na americkou ekonomiku vyvolal požadavky na hledání řešení hrozeb pro energetickou bezpečnost USA,

¹⁶ Bruce Andre Beaubouef, *The Strategic Petroleum Reserve: US Energy Security and Oil Politics, 1975-2005* (Texas: Texas A&M University Press, 2007): 17–29.

¹⁷ David Frum, *How We Got Here: The 70's: The Decade that Brought You Modern Life (For Better or Worse)* (New York: Basic Books, 2000), 313–318.

¹⁸ *A bill to restrain the Nation's fuel consumption rate by providing for the lowering of the maximum speed limit within each State*, H.R.8511. (1973–1974).

¹⁹ Julia Richardson a Robert Nordhaus, „The National Energy Act of 1978“, *Natural Resources & Environment* 10, č. 1 (1995): 62–68, <https://www.jstor.org/stable/40923435> (staženo 13. února 2022).

²⁰ *Energy Policy and Conservation Act*, S.622. (1975–1976).

kteřá do té doby nebyla na takové úrovni, aby nepoškodila chod země. Mimo jiné zvýšení cen mělo obrovský dopad na ty země, které vyváželi ropu, jelikož státy Blízkého východu, které byly dlouho pod vlivem průmyslových mocností, převzaly kontrolu nad životně důležitou komoditou, poněvadž tyto národy začaly na svém území hromadit obrovské bohatství, které ohrožovalo národní bezpečnost každé postihnuté země. Dále zvýšení cen dopomohlo ke změně konkurenčního postavení v mnoha průmyslových odvětvích na mezinárodní úrovni. Všechny tyto negativní dopady měly i své pozitivní stránky. Embargo zanechalo ropným společnostem možnost hledat nové způsoby, jak navýšit americké zásoby ropy. Celkový proces, ať už od hledání ropy až po rozvoj polí, vyžadoval nejméně pět let, než bylo možné započít významnou těžbu. Nevýhodou bylo, že americké energetické politiky byly od ropné krize převážně ovládaný tzv. krizovou mentalitou, prostřednictvím které prosazovaly drahá a rychlá řešení, mnohdy jednorázová řešení, která ignorovala tržní a technologickou realitu.²¹ Namísto nastavení stabilních plánů, které by podporovaly základní výzkum a zároveň ponechávaly dostatek prostoru pro inovace a podnikání, Kongres a prezidenti opakovaně podporovali politiky slibující ta řešení, která byla sice výhodná, ale vyhlídkově pochybná.

2. Konstruování Aljašského ropovodu

Aljaška, jakožto nejrozsáhlejší stát Spojených států amerických s nejnižší hustotou obyvatel procházející severním polárním kruhem, je oblastí věčného ledu a sněhu. Aby došlo k výstavbě ropovodních plošin, odnesla to právě aljašská příroda. Jelikož Spojené státy denně spotřebovaly přes jedenáct milionů barelů ropy, bylo nutné nalézt území, které jim umožní si obstarat energetické zásoby. Tomu se naskytl stát Aljaška disponující obrovskými zásobami této komodity. K objevení ropy v této oblasti došlo již v roce 1967, konkrétně na Northern Slope Brooksova pohoří v okolí zátoky Prudhoe Bay. Jednalo se o objev extrémního rozsahu. Energetická surovina se nacházela pod pozemky, které byly kontrolované samotným státem. Po objevu společnosti okamžitě začali uvažovat nad různými způsoby dopravy této suroviny na trh. Společně s uvažováním započalo prozkoumávání možných tras, kudy by ropovod mohl v budoucnu vést.²²

Počátky projektu výstavby ropných ložisek na území Aljašky sahají až do února roku

²¹ Robert L. Hirsch, „Impending United States Energy Crisis“, *Science New Series* 235, č. 4795 (20. března 1987): 1467–1472, <https://www.jstor.org/stable/1699044> (staženo 15. února 2022).

²² Henry R. Myers, „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“, 915–916.

1969, kdy společnost Transaljašský potrubní systém (dále jen TAPS) představila své rozhodnutí o vybudování ropovodu vedoucí z Prudhoe Bay na jižní pobřeží Aljašky. Zapojení do výstavby nového ropovodu ze strany vlády pramenilo z federální regulace veřejných pozemků, které byly potřebné pro stavbu zařízení.²³ Aby mohl být ropovod vybudován, museli nejdříve ropné společnosti získat od ministra vnitra povolení na využití půdy. Než bylo uděleno povolení k výstavbě, bylo potřeba přesvědčit ministra, zdali navrhovaný systém bude splňovat dvě základní podmínky. První se týkala splnění podmínek *zákona o pronájmu nerostných surovin*²⁴ platný již z dvacátých let a dále podmínky zakotvené v *národním zákoně o politice životního prostředí* (NEPA)²⁵, který byl uzákoněn po původní žádosti o povolení k výstavbě ropovodu v roce 1969.

Již v dubnu téhož roce ministr vnitra Wally Hickel zavedl resortní pracovní skupinu zabývající se potížemi spojenými s projektem ropovodu, čímž zároveň došlo k formálnímu uznání federálních zájmů v této oblasti. Na základě rozhodnutí prezidenta Richarda Nixona byla tato skupina rozšířena a získala název Federální pracovní skupina pro rozvoj těžby ropy na Aljašce (The Federal Task Force on Alaskan Oil Development), jejíž hlavním cílem bylo zvážit nové způsoby, prostřednictvím kterých by bylo možné docílit minimálního narušení prozkoumání a rozvíjení ropných zdrojů v severní části Aljašky. Také dostala za úkol získat pro Hickela informace o sociálních, ekonomických a environmentálních dopadech ropovodu. Veškeré získané informace měly sloužit jakožto podklady pro rozhodování o udělení práva na stavbu ropných ložisek a dalšího povolení k využívání území.²⁶

V červnu roku 1969 požádal Úřad pro správu půdy (dále jen BLM) o povolení k výstavbě ropovodu z Prudhoe Bay do Valdezu v němž bylo uvedeno, že celá výstavba ropovodu by mohla začít již v první polovině roku 1970. Ministerstvo vnitra odpovědělo dopisem s 79 otázkami, jejíž hlavním záměrem bylo posoudit technologickou připravenost na realizaci projektu. Z odpovědi nakonec vyplynulo, že BLM není připravený pro výstavbu, tudíž bylo povolení odloženo. Ministerstvo vnitra bylo ale i tak nakloněno k vyhovění žádosti

²³ Xiaobing Li a Michael Molina, „Alaska Oil Pipeline“, in *Oil: A Cultural and Geographic Encyclopedia of Black Gold* (California: ABC-CLIO, LLC, 2014), 3–4.

²⁴ *An Act to promote the mining of coal, phosphate, oil, oil shale, gas, and sodium on the public domain*, 30 U.S.C. § 181 (1920).

²⁵ *The National Environmental Policy Act*, 42 U.S.C. § 4321 (1970).

²⁶ George J. Busenberg, „The Policy Dynamics of the Trans-Alaska Pipeline System“, *The Review of policy research* 28, č. 5 (2011): 408–412, <https://doi.org/10.1111/j.1541-1338.2011.00508.x>. (staženo 21. února 2021).

ropných společností, jakmile by došlo k ujištění o souladu systému s hodnotami životního prostředí.²⁷ Na konci července 1969 oznámil ministr Carl Klein výborům Sněmovny reprezentantů a Senátu pro vnitřní záležitosti svůj záměr upravit nařízení *Veřejného pozemkového řádu 4582 (Public Land Order 4582)*²⁸ takovým způsobem, aby bylo možné postavit Daltonskou dálnici. Jednalo se o úsek dálnice, která by vedla souběžně s ropovodem a byla by nezbytná pro dopravu pracovníků, zařízení a materiálů k trase ropovodu. Kongresové výbory se vyjádřily k navrhované úpravě kladně. Následně na to se jednotlivé ropné společnosti rozhodli zkonstruovat silnici za vlastní náklady. Výměnou tyto společnosti získaly přednostní právo na její užívání po celou dobu výstavby ropovodu.²⁹

Energetický projekt, navržený pro výstavbu na území největší a zároveň zbývající divočině ve Spojených státech si přivolal velký odpor ze strany ochránců životního prostředí. V důsledku toho se výstavba stala velkým politickým tématem, které se setkávalo s různými stopkami. Již začátkem ledna 1970 Hickel podepsal příkaz k vybudování stavebních táborů pro výstavbu Daltonské dálnice. Ovšem všeobecná povolení k výstavbě se plánovaly vydat v moment, jakmile dojde k zajištění ochrany životního prostředí. Ministr Hickel v březnu předal prezidentovi osmistránkové prohlášení zabývající se o možném vlivu silnice na okolní přírodu, které dle ochránců životního prostředí nebyly důvěryhodné, a proto na oplátku podali žalobu, aby ministrowi bylo zakázáno vydávat povolení k výstavbě silnice a ropovodu na těchto veřejných pozemcích odkazující se na *zákon o pronájmu nerostných surovin*. Následně na to ministr Hickel v listopadu opustil úřad a jeho nástupcem se stal Rogers Morton.³⁰

Trvalo to několik let, během kterých povolení plulo mezi debatou o zákonně možné šířce vyhrazení veřejných pozemků na výstavbu ropovodu, okresním soudem vetující argumenty ekologických aktivistů, zamítnutí žádosti vlády o přezkum rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšším soudem, až po vytvoření nové pracovní skupiny zabývající se konečným prohlášením o dopadech na životních prostředí, což mělo významný dopad na vnitrostátní energetickou situaci. V průběhu let došlo k četným úpravám navrženého ropného systému včetně vynaložení částek v řádech milionů dolarů na inženýrské, a především ekologické studie. Hlavním předmětem této záležitosti byla veřejná slyšení, které pořádalo Ministerstvo vnitra a kongresové výbory. Nakonec 11. května 1972 vyhlásil ministr Morton rozhodnutí o udělení

²⁷ Myers, „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“, 917–920.

²⁸ *Public Land Order 4582*, 34 Fed. Reg. 1025 (1969).

²⁹ Myers, „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“, 923–925.

³⁰ Busenberg, „The Policy Dynamics of the Trans-Alaska Pipeline System“, 405–409.

potřebných povolení k výstavbě navrhovaného Aljašského ropovodu podpořené rychlým vývinem situace s ohledem na národní zájmy Spojených států. Následně na to došlo 16. listopadu 1973 k odsouhlasení návrhu jak Senátem, tak i Sněmovnou reprezentantů.³¹

Původní spor byl odrazem konfliktu mezi těmi, kteří byli na straně těžby ropy z Northern Slope, a těmi, kteří tento plán odmítali kvůli ochraně přírody. Zastánci vnímali mnohem více potenciální pozitivní dopady těžby nežli ty negativní. Byli si vědomi důležitosti ropy, jakožto zásadního zdroje pro národní hospodářství, potažmo hlavního zdroje příjmů pro Aljašku. Především si byli jisti převažujícími dopady na životní prostředí, které bylo možné udržet v přijatelných mezích. Oponenti naopak měli vidinu toho, jak ropovod prochází doposud nezastavěnou krajinou, kterou zároveň mohou ohrozit úniky ropy na souši a v moři. Odpůrci návrhu výstavby byli ovlivněni svou vizí, ve které existence ropovodu značně ovlivňovala nekontrolovatelný rozvoj severu Aljašky a diskutované ekonomické přínosy získané z rozvoje těžby ropy převažovaly nad potenciálními náklady vynaložené na ochranu životního prostředí.

Jedním ze závěrů je důležitá soudržná národní energetická politika, která zaručí účinný rozvoj energetických zdrojů. Druhým důležitým ponaučením v této záležitosti je, aby plány na rozvoj jakéhokoliv zdroje byly vypracovány dříve, než se jeho potřeba stane naléhavou a nezbytnou. Podle všeho se zdálo, že poháněcím motorem byla víra, že jakékoliv technické překážky je možné překonat a že veškeré dopady na přírodu budou přijatelné. Nevěřili v to, že náklady na ochranu životního prostředí převýší ekonomický přínos těžby a prodeje ropy. Návrh mohl mít jakékoliv drobné nedostatky, ale byl založen na důkladné analýze. Oproti cílovému plánu se zprovoznění ropovodu z Northern Slope zpozdilo nejméně o čtyři roky. Zpoždění vzniklé vládou požadující více informací učinilo z ropovodu nejdražší stavbou financovanou soukromou společností ve Spojených státech s celkovými náklady 8 miliard dolarů, což je skoro o polovinu více než bylo v plánu.³² Nakonec po federálním rozhodnutí v roce 1973 došlo k vykácení stromů, aby bylo možné vybudovat obrovská vrtná zařízení. Na panenské krajině byly vytvořeny jizvy v podobě ropovodu, což zapříčinilo vyhnání místních obyvatel do rezervací a decimování populace živočichů.

³¹ Joshu Ashenmiller, „The Alaska Pipeline as an Internal Improvement“, *Pacific Historical Review* 75, č. 3 (2006): 480–489, <https://www.jstor.org/stable/10.1525/phr.2006.75.3.461> (staženo 27. února 2022).

³² Wallace Turner, „Alaska Pipeline Estimated Cost Goes Up by 10% to \$7.7 Billion“, *The New York Times* (červenec 1976): 83, <https://www.nytimes.com/1976/07/02/archives/alaska-pipeline-estimated-cost-goes-up-by-10-to-77-billion.html>.

2.1. Ropná skvrna Exxon Valdez – vliv na životní prostředí

Aljaška je státem krutého větru, věčně zmrzlé půdy a nehostinných podmínek. Proto se inženýři museli vypořádat se všemi možnými nástrahami včetně zamrzlé půdy, kvůli které museli téměř polovinu délky ropovodu vést nad zemí místo pod zemí, jak je běžné. Důvodem také byl fakt, že ropa proudící potrubím má teplotu přes 50 stupňů Celsia, což by zamrzlou půdu změnilo v tekuté bláto a potrubí by se tak rozlámalo na kusy.³³ Přestože je samotný vedoucí ropovod opravdu stabilním zařízením, kvůli jeho výstavbě došlo k přesunu nejen domorodého obyvatelstva, ale především místního zvířectva do vzdálenějších oblastí. To avšak nebylo jediným hnacím motorem pro místní ekologické aktivity se stal osudný rok 1989.

Největší decimace postihla místní živočichy koncem osmdesátých let. Záliv Valdez, jakožto jeden z nejdůležitějších zálivů na Aljašce, je známý tím, že nikdy nezamrzá, a navíc kromě výletních lodí křížují cestu obří tankery do nichž se přečerpává ropa z místních nalezišť. Vytěženou ropu následně tankery převážejí k dalšímu zpracování do rafinérií po celých Spojených státech. Za dobu existence Aljašského ropovodu proplouvali zálivem tisíce lodí bez žádných vážných nehod až do 23. března 1989. V ten den vyrazil z přístavu Valdez velký ropný tanker Exxon Valdez směřující do Kalifornie. Na tankerové palubě se převáželo zhruba 55 milionů amerických galonů ropy. Loď ujela pouhých 40 kilometrů a chvíli před půlnocí v Zátocě prince Williama, nacházející na jihu Aljašky s panenskou přírodou a domovem tuleňů, kosatek a nespočtu druhů ryb, došlo ke sražení tankeru s ledovcem, který lodi doslova rozpáral trup. Chvíli po půlnoci pobřežní stráž obdržela radiotelegram od kapitána Josepha Hazelwooda se slovy „narazili jsme na mělčinu a evidentně nám uniká nějaká ropa.“ Co stálo za slovy „uniká nějaká ropa“ se ukázalo později díky kontrolním přístrojům. V důsledku havárie se v následujících pěti hodinách vylilo do moře okolo 40–100 tisíc tun ropy, jelikož osm z jedenácti nákladových prostorů bylo protrženo.³⁴

Na podobné případy byla podle krizových plánů společnost Exxon připravená tak, že do osmi hodin bylo možné zasáhnout na kterémkoliv místě v zálivu. Zaměstnanci společnosti s ochrannými bariérami se ale k zátocě dostali až po 35 hodinách, což už bylo pozdě. Ropná skvrna nabrala velkých rozměrů, jelikož se přes zátoku přehnala silná bouře a šestimetrové vlny

³³ Megaprojects, „The Great Alaska Pipeline“, YouTube, 16. července 2021,

<https://www.youtube.com/watch?v=Kzb2DkFiXKM&t=413s>, 10:10–15:55 (staženo 1. března 2022).

³⁴ The New York Times, „Exxon Valdez Oil Spill: In the Wake of Disaster“, YouTube, 9. prosince 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=VaRdUHrUnBs&t=52s>, 1:20–2:03 (staženo 1. března 2022).

tak hmotu rozšířily do okolí. Bylo zasáháno území o rozloze 21 tisíc km², což je pro představu zhruba více než čtvrtina České republiky. Moře také ropu rozneslo po 2 tisících km pobřeží. Navzdory naléhání místního obyvatelstva na úplné vyčištění moře bylo ve skutečnosti kompletně vyčištěno pouze 10 % celkové ropy.³⁵ Proto byla společnost Exxon velmi kritizována za pomalou reakci na odstranění katastrofy. Tisíce dobrovolníků z Aljašky společně s některými zaměstnanci Exxonu, pracovali v celém regionu, aby se pokusili obnovit poškozené životní prostředí. Ekologové stavěli na březích zálivu improvizované záchranné stanice, ve kterých se snažili odchycená zvířata vyčistit od ropy. Naneštěstí mnoho ptáků měli prožraná těla ropou, vydry umíraly v mazlavé ropě a uhynulá těla kosatek či velryb vyplavilo moře na zamořené pobřeží. „Ropa tak zahubila 250 tisíc mořských ptáků, 2 800 mořských vyder, 300 tuleňů obecných, 250 orlů bělohavých, na tři desítek kosatek, miliardy jiker lososů a sledů a miliony dalších ryb.“³⁶ Mnoho dalších zvířat umřelo hlady nebo na následky kontaminace potravy.

O největší ekologické katastrofě, jakou kdy člověk způsobil, soud ukončil jednání až po dvou letech od data nehody. Federální soud došel k závěru, že za havárií stála nedbalost kapitána. V roce 1991 byl tak Joseph Hazelwood po výpovědích svědků obviněn z opilosti sice zproštěn, ale byl zároveň odsouzen k pokutě 50 000 dolarů, zhruba k 1 000 hodinám veřejně prospěšných prací a zákazu výkonu povolání kapitána na 9 měsíců. Žalobu na odškodnění proti společnosti Exxon podali obyvatelé znečištěných oblastí a podnikatelé postižené havárií. Mezi nimi se nacházeli také rybáři z města Cordova, nedaleké oblasti závislé na rybolovu, kterým havárie způsobila ekonomický kolaps. V roce 1994 soud nechal stanovit odškodnění v částce 287 milionů dolarů. Mimo jiné soud také stanovil sankční odškodnění ve výši 5 miliard dolarů. Avšak ropná společnost s výší sankcí nesouhlasila, a proto podávala opravné prostředky. Nakonec v roce 1996 vzešlo pravomocné rozhodnutí o sankcích v poloviční výši od původní částky. Tato ekologická katastrofa přiměla americkou vládu změnit zákonná pravidla v přepravě ropy v místních vodách. Bylo rozhodnuto, že v zasažené aljašské úžině nesmí proplout žádný tanker, kterému v minulosti unikla ropa. Nadále od roku 2015 musí mít všechny

³⁵ Melanie Dorsett, „Exxon Valdez Oil Spill Continued Effects On The Alaskan Economy“, *Colonial Academic Alliance Undergraduate Research Journal* 1, č. 7 (2010): 2–4, <https://scholarworks.wm.edu/caaurj/vol1/iss1/7> (staženo 1. března 2022).

³⁶ Mace G. Barron, Deborah N. Vivian, Ron A. Heintz a Un Hyuk Yim, „Long-Term Ecological Impacts from Oil Spills: Comparison of Exxon Valdez, Hebei Spirit, and Deepwater Horizon“, *Environmental Science & Technology* 54, č. 11 (2020): 6457–6458, <https://doi.org/10.1021/acs.est.9b05020> (staženo 1. března 2022).

tankery dvouplášťové bezpečnostní trupy, aby se v případě havárie co nejdéle ropa udržela přímo v lodi, a také se zvýšil postih za případné havárie.³⁷

Následky ropy se doposud nepodařilo zcela odstranit. Místa, která si prošla ekologickou nehodou, se dosud úplně nevzpamatovala. Více než 2/3 živočišných druhů se nachází na zlomku své populace, kterou měli před rokem 1989. V dříve rybářském ráji se až nyní pomalu vrací průmysl aspoň trochu do normálního stavu. I přes to, že se v určitých oblastech podařilo aspoň částečně vrátit ke stavu před rokem 1989, ekologové musí stále připomínat, že břehy zálivu jsou dodnes znečištěné ropou, a přestože například populace mořských vyder se pomalu dostávají na stejné hodnoty jako před havárií, některé populace živočichů se neobnovili ani po tři desetiletí po osudné ekologické nehodě.³⁸ Jedna z největších ekologických katastrof v dějinách USA sice přinesla implementaci nových směrnic, které mají předcházet podobným scénářům těm z osmdesátých let, ale ani to všem mrtvým živočichům život vrátit nemůže.

2.1.1. Svírající dlouhodobé ekonomicko-ekologické dopady havárie

Aljašská ekonomika po úniku ropy utrpěla vážné ztráty, zejména proto, že většina obyvatel státu byla a je z velké části závislá na rybolovu jako své hlavní výdělečné činnosti. Dva druhy ryb, na nichž byli obyvatelé před únikem ropy nejvíce závislí, byli lososi a sledi, jejichž populace výrazně klesla a došlo tak k uzavření mnoho lovišť. Dodnes je populace sledů na 15 % stavu před havárií. Proto rybáři lovící sledě zcela ztratili zdroj obživy. Neobnovení lovu sledů je špatné nejen pro aljašskou ekonomiku, ale i pro ekologii zálivu. Krach rybolovu se tedy stal velkým problémem, jelikož rybáři si brali půjčky na nákup rybářských povolenek, ale nakonec neměli dostatečný roční příjem, aby mohli půjčky splácet. Sice někteří rybáři obdrželi šeky v hodnotě několika set tisíc dolarů, které jim měli pomoci splatit dluh, ale i tak se většina rybářů sotva dokázala vyrovnat, poněvadž všechny dluhy jim narostly spolu s úroky z půjček.³⁹

Další aljašskou hospodářskou činností, která po havárii utrpěla značné ztráty, je

³⁷ „Hearing ends 26 years of litigation over Exxon Valdez oil spill“, Alaska Public Media, naposledy upravené 15. října 2015, <https://www.alaskapublic.org/2015/10/15/hearing-ends-26-years-of-litigation-over-exxon-valdez-oil-spill/htm> (staženo 3. března 2022).

³⁸ „Exxon Valdez changed the oil industry forever – but new threats emerge“, Stephen Leahy, National Geographic, naposledy upravené 22. března 2019, <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/oil-spills-30-years-after-exxon-valdez> (staženo 3. března 2022).

³⁹ Charles H. Peterson, Stanley D. Rice, et. al., „Long-Term Ecosystem Response to the Exxon Valdez Oil Spill“, *New Series* 302, č. 5653 (2003): 2083–2084, <http://www.jstor.com/stable/3835822> (staženo 4. března 2022).

rekreační sportovní rybolov. Dopad se projevil na rybářích z celého světa, jelikož se omezil počet výletů za sportovním rybolovem. V roce 1989 se ztráty v tomto odvětví odhadovaly až na 580 milionů dolarů. Podobně tak zaznamenal dramatický pokles turistický průmysl. Byl zaznamenán nižší počet rezidentů i nerezidentů, kteří navštěvovali rekreační a zábavná střediska. Nadále v důsledku odsunu pracovní síly na uklízení práce po nehodě, došlo k nedostatku pracovníků ve službách pro návštěvníky. Jako dalším důvodem poklesu cestovního ruchu a rekreace byl omezený přístup na pláže a další zaolejovaná pobřeží. V současné době pomalu dochází k oživení místní rekreace, jelikož většina ropy již není na povrchu moře viditelná. Opět se otevřely pláže, a tak roste nabídka služeb pro návštěvníky.⁴⁰

Třebaže únik ropy poškodil aljašský cestovní ruch, práce na odstraňování škod způsobené únikem ropy přinesly místní ekonomice velké příjmy. Do postižené oblasti se sjížděli lidé z celého státu, aby přidali ruku k čištění pobřeží za vysokou mzdu – 16,69 dolarů za hodinu. Do Valdezu tak přijelo okolo 11 000 pracovníků, kteří si prostřednictvím čištění ropných skvrn vydělali přibližně 1 750 dolarů týdně. I když uklízení práce přinesli Aljašce krátkodobě mnoho pracovních příležitostí, z dlouhodobého hlediska byl čistý výsledek pro místní ekonomiku ztrátový. Pouhé snížení výdajů návštěvníků přispělo ke ztrátě 19 milionů dolarů.⁴¹ Nicméně je dlouhodobý čistý efekt úniku ropy pro místní ekonomiku ztrátou, protože dlouhodobé ztráty převyšovaly příjmy získané z čištění moře od ropy.

Kromě ztrát na místní živočišné populaci je potřeba se podívat i na dopady na místní obyvatelstvu ze zdravotního a psychického hlediska. U nesčetného množství uklízejících pracovníků se v důsledku vystavení toxické ropě objevila rakovina. Mnoho dobrovolníků onemocnělo rakovinou plic nebo se objevovaly nádory na mozku. Kromě toho místní trpěli zvýšeným množstvím psychických onemocnění, násilím a respiračními chorobami v důsledku stresu z nezaplacených dluhů a nezaměstnanosti. Přestože zdroj onemocnění nebyl nikdy zjištěn, nelze popřít, že možnou příčinou byla ropa, protože za posledních 20 let se u pracovníků odstraňujících následky havárie objevily případy různých zdravotních potíží.⁴²

Celkové ztráty byly odhadnuty na 4,9–7,2 miliard dolarů. Někteří vědci jsou toho názoru, že bude trvat desítky let, v nejhorším případě dokonce století, než ropa zcela z vod a pobřeží zmizí. Nejdůležitější proto je, aby místní obyvatelstvo mělo dostatek trpělivosti, a to

⁴⁰ Skinner a Reilly, *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president*, 31.

⁴¹ Dorsett, *Exxon Valdez Oil Spill Continued Effects On The Alaskan Economy*, 5–8.

⁴² Skinner a Reilly, *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president*, 32–33.

i přesto, že právě místní vody a pobřeží jsou pro ně nejvýznamnější věcí, která jim pomohla se zotavit.⁴³

2.2. Ekologická spravedlnost

Domorodci na Aljašce žili již dávno předtím, než se Aljaška stala státem. Již v 18. století přišli na jejich území ruští obchodníci s kožešinami, a přestože zde domorodci žili desítky tisíc let, Rusové jim ukradli nárok na zemi, kterou nazývali svou vlastní. Ačkoliv v roce 1867 prodalo Rusko Aljašku zpátky, od té doby na zdejší území přicházelo mnoho cizinců, kteří buď chtěli zbohatnout nebo šířit svá náboženská vyznání. S nimi ovšem přišli i nové nemoci, proti kterým domorodci neměli imunitu. Zhruba do začátku 20. let 20. století tak přišli o 2/3 obyvatelstva.⁴⁴ V roce 1958 se na Aljašce konalo hlasování, zdali se má stát Aljaška státem nebo zůstat územím. Rozhodnutí bylo snadné, protože domorodců se nikdo na nic moc neptal. Přijetí Aljašky jako 49. státu s sebou přineslo otázky vlastnictví půdy pro aljašské domorodce. Státnost však ale nevyjasnila, komu země skutečně patří. Mladý stát si tak začal půdu zabírat pro sebe. Tato otázka opět vzplanula počátkem výstavby ropovodu. Se záměrem vyřešit konflikty týkající se sporných pozemků přijal Kongres *zákon o vypořádání nároků původních obyvatel Aljašky* (ANCSA)⁴⁵ a v roce 1971 byl podepsán. Tento zákon umožnil domorodcům získat 44 milionů akrů půdy, což je asi 10 % Aljašky, a 963 milionů dolarů jako kompenzaci za půdu. Po přijetí ANCSA byla kontrola předána domorodým korporacím s ohledem na ziskovost.⁴⁶ Od té doby domorodce sužují změněné migrace velryb a stád karibu, což pro ně představuje extrémní snížení počtu ulovené potravy. Nadále je zatěžuje fakt, že z ropovodu vychází emise oxidu dusíku, které způsobují potíže s dýchacím ústrojím. Od výstavby Aljašského ropovodu došlo ke změně kvality vody, únikům ropy, hluku, zvýšené dopravě a rušení druhů ryb a volně žijících živočichů způsobené seismickou činností a častými lety vrtulníků. Domorodí lidé dokonce potvrdili změny na zvířatech, která vykazují známky nemocí – ulovené ryby byly nalezeny s plísní, zdeformované, žluté, byl u nich zjištěn zvýšený výskyt parazitů či nádorů. Všechny vesnice tak vyjadřují obavy z ohrožení tradičních a kulturních

⁴³ Ibid., 33–34.

⁴⁴ James T. Tucker, Natalie A. Landreth a Erin D. Lynch, „“Why Should I Go Vote Without Understanding What I Am Going to Vote For?” The Impact of First Generation Voting Barriers on Alaska Natives“, *Michigan Journal of Race and Law* 22 (2017): 329–331, <https://doi.org/10.36643/mjrl.22.2.whv> (staženo 5. března 2022).

⁴⁵ *An Act to provide for the settlement of certain land claims of Alaska Natives, and for other purposes*, H.R.10367 (1971).

⁴⁶ Jerry A. McBeath, *Big Oil in the United States: Industry Influence on Institutions, Policy, and Politics* (California: ABC-CLIO, 2016), 25.

činností v důsledku průzkumu a těžby ropy.⁴⁷

Rozvinutá ropná pole na Aljašce neumožní dlouhodobě udržitelnou těžbu ropy. Produkce ropy z ropného pole Prudhoe Bay skutečně klesá. Aljaška proto hledá nové energetické zdroje a s nimi spojené příjmy proti nimž opět narůstá ekologický vzdor nejen z řad domorodých kmenů, ale také běžných Aljašských občanů, kteří sepsali petici bojující za zástavu další výstavby ropovodu. Tento odpor byl a je podnícen tím, jak je Aljaška znečištěná. Aljaška je čtvrtým nejznečištěnějším státem v zemi, které vypouští do životního prostředí skrze ropovod toxické látky z těžeb. Například v období 1944–1999 došlo k 1 600 únikům ropy, které zahrnovaly více než 1,2 milionů galonů ropy. V roce 2000 aljašský průmysl ohlásil další sta tisíce uvolněných toxických látek z ropných zařízení, což pro upřesnění činí zhruba 30 ropných úniků týdně neboli 4 úniky denně. Studie úniků v arktické oblasti Aljašky zjistila, že značné množství škodlivých látek zůstalo v půdě až po dobu 28 let a vegetace v těchto oblastech se stále neobnovila. Mimo jiné pro ropný průmysl existuje výjimka v hlášení nehod. Zástupci průmyslu odůvodňují tuto výjimku z hlášení znečištění tím, že zařízení jsou umístěny v dostatečné vzdálenosti od komunit, takže by neměl vzejít žádný vážný dopad, což se tak či tak projevilo jako mylná domněnka, jelikož pro mnoho komunit se ropné úniky staly velmi problematické.⁴⁸

Není divu, že domorodé obyvatelstvo zpochybňuje ropný průmysl na Aljašce. Zpochybňují také aktivity domorodých korporací, které byly podle nich vytvořeny jako nástroje k využívání území a zdrojů domorodců. Přestože Aljaška od objevení největšího ropného pole v severní Americe zaznamenala miliardové zisky, desítky aljašských domorodých vesnic doposud nejsou vybaveny základními zdroji, jako je například tekoucí voda. Většina těchto aljašských vesnic stále žije způsobem života jejich předků. Stále loví, rybaří a sbírají plody. Dodnes existují staré způsoby, které si domorodci předávají z generace na generaci. Je to jejich způsob obživy. Nehledí na ekonomické přínosy, které vnímají jako krátkodobé. Svůj způsob života vnímají jako cennější a který zde navždy zůstane. Proto je pro ně populace karibu tolik důležitá. Pro domorodce je karibu nejen základem obživy, ale také je zásadní pro jejich kulturu

⁴⁷ Rosemary Ahtuanguak, „Broken promises: the future of arctic development and elevating the voices of those most affected by it – Alaska Natives“, *Politics, Groups, and Identities* 3, č. 4 (2015): 673–675, <https://doi.org/10.1080/21565503.2015.1080618> (staženo 5. března 2022).

⁴⁸ Winona Laduke, „Alaska: oil and the Natives“, *Earth Island Journal* 18, č. 3 (2003): 30–31.

a spiritualitu. Proto je mnoho domorodých vesnic ohroženo ropným průmyslem. Další erodují kvůli klimatickým změnám a bojují o přežití navzdory ziskům z ropného průmyslu.⁴⁹ Obavy z neudržitelného rozvoje ropy a s tím související environmentální a kulturní dopady na aljašské domorodce přiměly místní komunity k vytvoření pracovní skupiny. Tento proces byl podporován mezinárodními organizacemi, jako jsou Projekt Underground (Project Underground) a Domorodá Environmentální Síť (Indigenous Environmental Network), které spojují domorodé národy, jejichž společným cílem je chránit posvátnost Matky Země před znečištěním a vykořisťováním skrze posilování, udržování a respektování domorodého učení a přírodních zákonů.⁵⁰

Na Aljašce aktuálně žije 229 federálně uznaných kmenů, které mají své vlastní zvyky a tradice, a také nároky na kmenová území. I přes vysoký počet kmenů, stát Aljaška doposud neuznává kmenové vlády, kdy mnoho z nich nemá vlastní zdroje, aby se mohly do vlády účinně zapojit. Státem zřízené společnosti nejsou povinny přispívat svými příjmy kmenům, ale mohou vystupovat jako kmeny ve federálním a státním procesu. Neschopnost spolupracovat s kmeny nechává domorodce bez možnosti vyjádřit se k otázkám, které by mohly přímo ovlivnit jejich kulturu a tradice.⁵¹ Arktická Aljaška je sice stále živá, ale rychle se mění. Kmeny si uvědomují důležitost energetické politiky, ale na oplátku vybízí politické představitele státu, aby otevřeli oči a uvědomili si, že je nutné zastavit řízení politiky státu a velkou část životního prostředí ropným průmyslem a také, že domorodé kmeny se nacházejí v první linii, zatímco ropné společnosti vydělávají své peníze.

3. Aljašský ropovod – energetická bezpečnost a ekonomický úspěch pro stát

Na Aljašce od roku 1977 existují tři hlavní rafinérie, které se podílejí na produkci ropy, čímž vydělávají státu finanční prostředky prostřednictvím daně ze zisku. Aljaška využívá místní ropu k výrobě rafinovaných produktů, jako jsou například letecká paliva, motorová nafta či benzín. Avšak těžba ropy od roku 1988, kdy produkce energie dosáhla vrcholu dvou milionů barelů denně, začala klesat. V období od roku 2004–2019 klesala produkce ropy dokonce o zhruba 5 % ročně. Po většinu tohoto období byl pokles produkce maskován vysokými cenami,

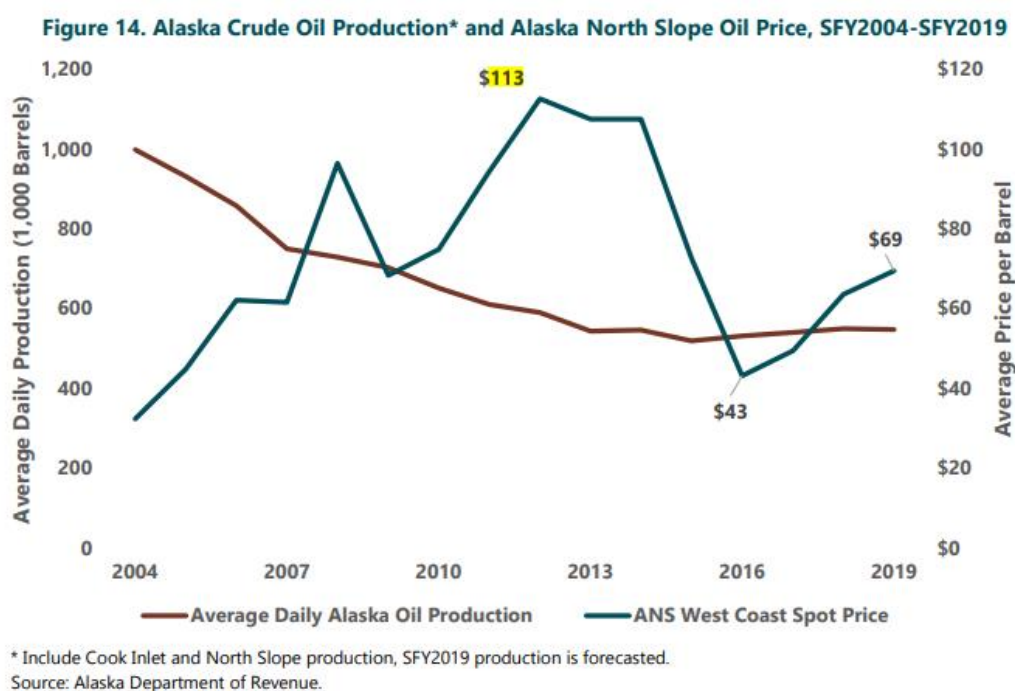
⁴⁹ National Research Council, *Cumulative Environmental Effects of Oil and Gas Activities on Alaska's North Slope* (Washington, DC: The National Academies Press, 2003), 51.

⁵⁰ NBC, „This Is The Story Of Alaska Native's Fight For Their Land, Pt. 1“, 1:47–9:11.

⁵¹ Ahtuanguak, „Broken promises: the future of arctic development and elevating the voices of those most affected by it – Alaska Natives“, 675–677.

kteřé v roce 2013 dosáhly dalšího vrcholu, a to 113 dolarů za barel.⁵² V roce 2018 se vytěžilo 479 milionů barelů ropy, což představovalo zhruba 4 % celkové těžby USA. Proto se v produkci ropy Aljaška zařadila až za Texas, Severní Dakotu, Kalifornii a Oklahomu. I vzhledem k relativně malému příspěvku pomohla Aljaška svou těžbou k tomu, že se USA v roce 2018 přidaly mezi tři největší světové ropné producenty. Spojené státy se tak staly čistým importérem ropy a zároveň čistým exportérem rafinovaných produktů. Celkově USA dováží 10,1 milionů barelů ropy/den, zatímco vyváží v průměru 9,6 milionů barelů/den.⁵³ O dva roky později se celková produkce začala zvyšovat o 1,4 % až do konce roku 2019. Ceny této energie se zotavily, jejímž výsledkem byl pokles ceny ropy za barel na 69 dolarů.⁵⁴

Obrázek 1: Přehled produkce a cen vytěžené ropy za roky 2004–2019 (údaj platný k roku 2019).

Zdroj: McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*, 49.

Díky rozmachu ropného průmyslu na území Aljašky se tento stát stal jedním z největších soukromých ekonomických zaměstnavatelů. Od počátku nového století zprostředkoval aljašský ropný a plynárenský průmysl několik tisíc pracovních pozic. Vládní

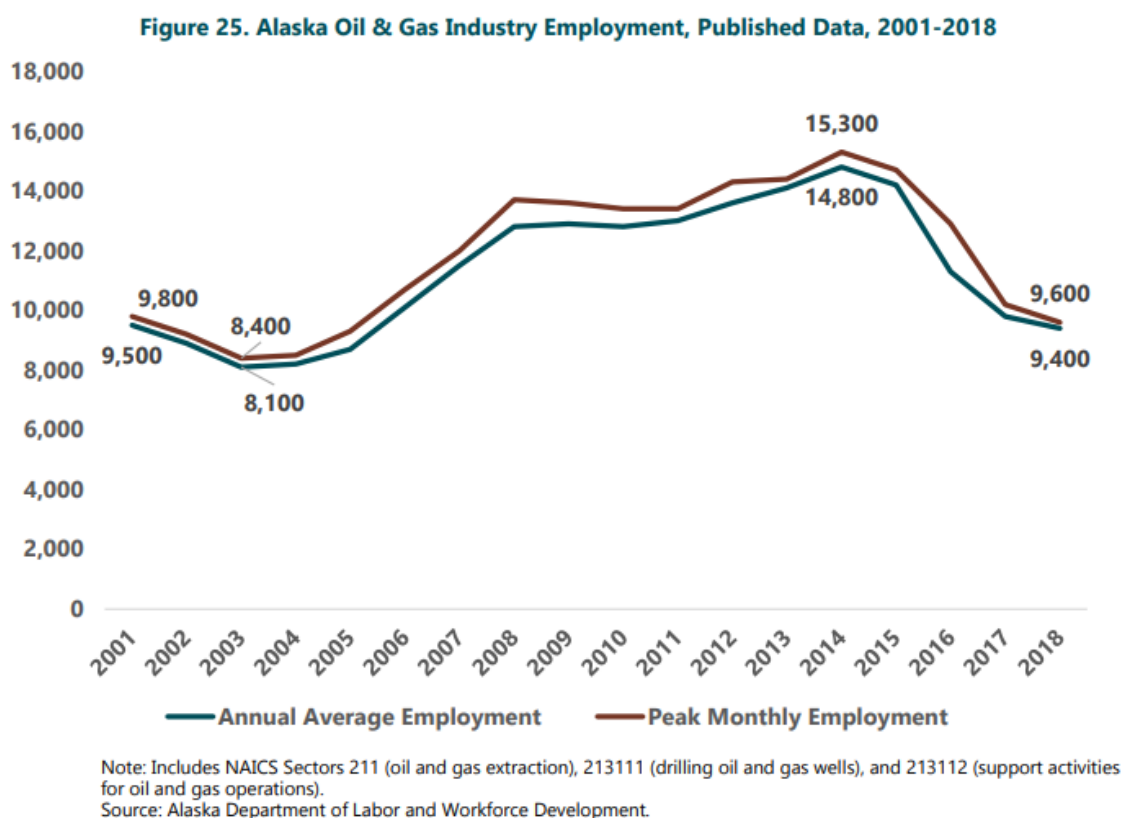
⁵² The Economist Group Limited, „Donald Trump's record: Pumped up“, *The Economist* (24. října 2020): 36, <https://www.economist.com/united-states/2020/10/24/what-donald-trump-did-for-hydrocarbons> (staženo 26. dubna 2022).

⁵³ McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy* (Anchorage: McKinley Research, 2020), 49–51.

⁵⁴ *Ibid.*, 50–51.

statistiky uvádějí, že v roce 2018 bylo v tomto průmyslu zaměstnáno zhruba 9 500 pracovníků. Na základě toho lze vyhodnotit, že místní energetický průmysl nabízí přibližně jedno z jedenácti volných pracovních míst na Aljašce. Ropný a plynárenský průmysl tak tvoří 17 % všech pracovních pozic a 23 % všech mezd.⁵⁵ Celkové roční mzdy v tomto odvětví dosáhly samého vrcholu naposledy v roce 2014, kdy mzdy činily 2,0 miliardy dolarů. Od té doby mzdy klesly, kdy si o tři roky později sáhly na nejnižší roční hodnotu. Až v roce 2018 došlo k mírnému nárůstu – na 1,38 miliard dolarů.⁵⁶

Obrázek 2: Přehled zaměstnanosti v ropném a olejovém průmyslu za roky 2001–2018 (údaj platný k roku 2018).

Zdroj: McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*, 60.

Od té doby, co byla dokončena stavba Aljašského ropovodu, je vláda státu odkázána na daně placené producenty a přepravci ropy. Ještě před dokončením ropovodu byla sazba daně z příjmů fyzických osob nejvyšší v celých Spojených státech.⁵⁷ Hrubý domácí produkt (dále

⁵⁵ Dan Sullivan, „Chilly oil: Alaska's Senate primary“, *The Economist* 412, č. 8901 (23. srpna 2022): 1–2, <https://www.economist.com/united-states/2014/08/23/chilly-oil> (staženo 26. dubna 2022).

⁵⁶ McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*, 60–63.

⁵⁷ McBeath, *Big Oil in the United States: Industry Influence on Institutions, Policy, and Politics*, 37–38.

jen HDP) činil 8 miliard dolarů a místní obyvatelstvo vydělalo přibližně 5 miliard dolarů na osobním příjmu. O pár desítek let později, po zahájení provozu ropovodu, neměla Aljaška žádnou daň z příjmu fyzických osob a HDP najednou činilo 39 miliard dolarů. Aljaška se tak přesunula z nejméně zdaněného státu do státu s nejvyšším zdaněním. Hlavní změny zaznamenaly příjmy státu. Ropné společnosti vložily do aljašské ekonomiky miliardy dolarů během výstavby ropovodu, ale i poté. Právě daně, placené těmito ropnými společnostmi, změnily daňovou strukturu státu. Pouhých pět let poté, co potrubí začalo přepravovat ropu, pocházelo 86,5 % příjmů Aljašky přímo z ropného průmyslu. V roce 2007 nechala bývalá guvernérka Sarah Pallin schválit novou aljašskou legislativu, která určila maximální sazbu daně ze zisku, která činí 50 %. Stát si také nárokuje 12,5 % veškeré ropy vyprodukované na tomto území. Tato ropa není zdaněna, ale je následovně prodána zpět ropným společnostem, což vytváří dodatečné příjmy.⁵⁸ Stejně tak jako se k ropnému průmyslu váže HDP, má na toto odvětví vliv i hrubý národní produkt (dále jen HNP), který měří celkovou tržní hodnotu veškerého konečného zboží a služeb vyrobených na tomto území.⁵⁹ Například v roce 2018 činil aljašský HNP 54,7 miliardy dolarů, čímž se stát zařadil na 46. místo v USA. Druhým největším odvětvím na Aljašce, po státní správě, je celková těžba, která zahrnuje těžbu ropy, zemního plynu a podpůrné činnosti vykonávané pro těžbu, které společně před několika lety vydělávaly 9,3 miliard dolarů. Koncem desátých let 21. století se příspěvek těžebního průmyslu zvýšil k HNP o zhruba 10 %.⁶⁰

Ropný průmysl společně s plynárenským tvoří jedno z největších odvětví aljašské ekonomiky. Téměř 85 % státního rozpočtu pokrývají právě příjmy z těžby ropy.⁶¹ Tento významný průmysl je natolik rozsáhlý, že zprostředkovává velkou část dostupných pracovních pozic na území tohoto státu. Ovšem vzestup zaměstnanosti není jediným pozitivním dopadem na rozvoji místní prosperity. Ekonomické a sociální efekty z ropného průmyslu mají také vliv na veřejné služby jako je oblast školství nebo poskytování zdravotních a sociálních služeb. Dále se tyto efekty projevují například na prosperitě rozvoje dopravní infrastruktury, bankovníctví,

⁵⁸ „United States vs. Alaska – Comparative Trends Analysis: Gross Domestic Product Growth and Change, 1997-2020“, United States REAP, https://united-states.reaproject.org/analysis/comparative-trends-analysis/gross_domestic_product/tools/0/20000/ (staženo 8. března 2022).

⁵⁹ McDowell Group, „*Economic and Social Effects of the Oil Industry in Alaska 1975 to 1995*“, *Social and Economic Studies* 2, č. 162 (1999): 17–18, https://www.boem.gov/sites/default/files/boem-newsroom/Library/Publications/1999/99-0041_2.pdf (staženo 8. března 2022).

⁶⁰ McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*, 59–60.

⁶¹ *Ibid.*, 19.

výstavby nových domů, ale také umění.

3.1. Zisky Northern Slopu a jeho vliv na místní prostředí/region

Jak je vysvětleno výše – objev ropy se stal pro aljašskou ekonomiku hnacím motorem. Téměř veškerá produkce ropy na Aljašce probíhá na půdě vlastněné státem. Stát tak získává příjmy ze čtyř různých zdrojů – z daní z výroby, daní z majetku, licenčních poplatků a daní z příjmu právnických osob. Jen v roce 2006 stát vytěžil z ropy a plynu 3,4 miliardy dolarů. Tyto výnosy rovnou putují do fondu na výstavbu silnic, zdravotnických zařízení, škol a dalších sociálních služeb. Avšak nejméně 25 % všech licenčních poplatků za nerostné suroviny jsou ukládány do Stálého fondu. Tento spořicí účet má své počátky v době výstavby Aljašského ropovodu. Skrze prodeje pronájmů ropy v Prudhoe Bay stát v 70. letech obdržel 900 milionů dolarů.⁶² Tato částka byla ale vyčerpána ještě dříve, než byla samotná stavba ropovodu dokončena. Aby už nikdy nedošlo k opětovnému rychlému utracení získaného příjmu, aljašský zákonodárny sbor společně s guvernérem Jayem Hammondem navrhli vytvoření dlouhodobého spořicího účtu – Stálého fondu, který dodnes slouží pro budoucí generace místních obyvatel. V důsledku toho byla vyžádána změna ústavy, která byla schválena v roce 1976. Novela požadovala, aby alespoň výše zmíněných 25 % výnosů z těžby ropy bylo ukládáno do fondu. Z tohoto zdroje se nakonec stanovují roční platby místním obyvatelům z úroků vydělaných fondem. Ročně se tak obyvatelům vyplácí roční dividenda ve výši přibližně 1 000 dolarů. K 31. srpnu 2019 fond disponoval částkou 63,6 miliardy dolarů. Lze říct, že za vděk fondu, jakožto záchranného kruhu, vznikla moderní Aljaška.⁶³

V mnoho případech mají dopady rostoucích a následně klesajících příjmů z ropy vliv na místní samosprávu, která mění celostátní politiku. Aljaška se stala moderním státem díky příspěvku do různých oblastí běžného života občanů. Například první klíčovou politickou otázkou je oblast školství. Kapitálové i provozní financování školství je do značné části ovlivněno příjmy z ropy. V důsledku nových pracovních míst v ropném odvětví stoupal v 80. letech počet obyvatel, s čímž zároveň stoupal tlak na kapacity škol. Skutečnost ukázala, že pokud po sobě následují roky s poklesem příjmů z ropy, tak zároveň v následujících letech klesá počet obyvatel v mnoha oblastech státu. Podle tohoto ukazatele lze odvodit, že pokud nastanou obě skutečnosti, znamená to, že je zapotřebí méně nových škol. V 90. letech došlo

⁶² Gary C. Anders, „Oil, Economic Dependence, and Alaska’s Development“, *The Journal of Energy and Development* 11, č. 2 (1986): 259–260, <https://www.jstor.org/stable/24807569> (staženo 9. března 2022).

⁶³ McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska’s Economy*, 36–41.

v důsledku nárůstu obyvatel a s tím i počtu studentů ke zvýšení státního příspěvku na vzdělávání – 113 milionů dolarů. Souhrnně lze tedy říct, že školství na Aljašce bylo a je významně ovlivňováno příjmy z ropy. Provozní financování škol od konce 70. let se zvyšuje ročním tempem zhruba o 9 % na vzdělávací jednotku.⁶⁴

Dalším odvětvím, na kterém se příjmy z ropy také podílejí, jsou zdravotní a sociální služby. Ropný boom, spojený s počátkem dokončení výstavby ropovodu, poskytl peníze, které státu umožnily reagovat na dlouhodobé požadavky na zlepšení zdravotnických zařízení. Na základě toho byly ze státních prostředků vybudovány nové nemocnice v několika aljašských městech. Hlavní výdaje státu na zdravotní péči a veřejnou pomoc jsou implementovány skrze federální mandáty. Dva programy, které představují skoro 2/3 rozpočtu Ministerstva zdravotnictví a sociálních služeb, jsou federálními nárokovými programy. Například Pomoc rodinám se závislými dětmi (AFDC), která poskytovala finanční pomoc dětem, jejichž rodiny měly nízké nebo žádné příjmy, byla zdaleka největším programem veřejné pomoci. Navíc subjekt, který má nárok na AFDC má také nárok na Medicaid, což je naopak největší program zdravotní péče. Stát se tak podílí na financování obou programů a kontroluje vynaložené náklady. Částka nákladů poskytovaná na programy byla silně ovlivňována ekonomickými podmínkami na Aljašce. Objem případů veřejné pomoci úzce souvisí s mírou nezaměstnanosti s dvouměsíčním zpožděním. Dokonce i Indiánská zdravotní služba (IHS) využívá federální prostředky k placení nemocnic a klinik, které slouží domorodcům. Díky ropnému boomu stát začal financovat nové oblasti týkající se poskytování služeb v oblasti duševního zdraví, drog a alkoholu. Samozřejmě jak to platí u výše zmíněného odvětví školství – státní příjmy sice pomáhají nemocnicím a zdravotnickým zařízením, které byly obohaceny v období ropného boomu, ale nyní celková částka klesá společně s poklesem příjmů z ropy.⁶⁵

Během několika let ropného boomu se financování kanalizací a čistých vod snížilo. Koncem 80. let, kdy příjmy z ropy byly relativně nízké, se financování těchto oblastí opět zvýšilo. V období od roku 1990 se financování ještě razantněji zvyšuje, jelikož guvernér Wally Hickel nechal prosadit program bezpečné vody pro obce a federální financování

⁶⁴ Greg Morton, „Alaska, oil, and the impact of austerity politics on public schools“, Strike Wave, naposledy upravené 18. března 2021, <https://www.thestrikewave.com/original-content/alaska-oil-and-public-schools> (staženo 9. března 2022).

⁶⁵ „Healthcare policy in Alaska“, Ballotpedia, https://ballotpedia.org/Healthcare_policy_in_Alaska (staženo 9. března 2022).

vodovodních systémů.⁶⁶ Koncem 20. století se státní financování pohybovalo mezi 39–43 miliony dolarů. V současné době se financování pohybuje na 25 milionech dolarech. Státní projekty v oblasti kanalizací a vodovodů byly do 80. let obvykle financované z dluhopisů. Jakmile byly k dispozici příjmy z těžby ropy, nahradil stát dluhopisy hotovostí. Jedním z hlavních programů, Vesnice Šetří Vodou (The Village Save Water), financoval instalování umýváren se zdrojem nezávadné vody téměř do všech měst. Zavedený systém plně závisí na míře přání místní komunity a na tom, co si může dovolit provozovat. Uživatelské poplatky jsou často hlavním prostředkem k úhradě nákladů za provoz a údržbu. Několik obcí ale využívají k pokrytí nákladů právě státní nebo federální peníze nebo výnosy z daně z prodeje.⁶⁷

Co se týče financování rozvodu elektřiny, venkovské obce mají prospěch z příjmů z ropy skrze modernizace generátorů a programu vyrovnávání nákladů na elektřinu (dále jen PCE). Tento program dotuje výrobu elektřiny se záměrem snížit náklady na energie, které platí spotřebitelé. Bez PCE by náklady na elektřinu ve venkovských oblastech byly velmi vysoké, jelikož palivo je v těchto oblastech mnohem dražší než v ostatních částech státu. Právě pohonné hmoty jsou jednou z mála komodit, které se do obcí dopravují po nákladních cestách, zatímco většina jiných položek se dováží letecky. Náklady na dopravu a skladování společně s relativně malými objemy a vyššími distribučními náklady způsobují, že pohonné hmoty stojí ve venkovských oblastech dvakrát tolik. Před ropným boomem některé obce spoléhali na vodní elektrárny. Avšak žádný z pěti vodních projektů vybudovaný s pomocí peněz z těžby ropy nebylo z pohledu státní pokladny větší investicí. Peníze získané z ropy tak poskytly příležitost k rozvoji dobrých vodních elektráren, které poskytují elektřinu za krátkodobě přijatelné sazby pouze se státními dotacemi. Díky ropě nyní mnozí z venkovských obcí považují elektřinu za nezbytnost. Kromě výhodnosti je elektřina spojena s otázkou veřejného zdraví, jelikož je zároveň nutná k provozu kanalizací a vodovodů.⁶⁸

Od samého počátku, kdy byla Aljaška vyhlášena státem, nemá žádný státní silniční program, jelikož v té době byla za všechny silnice zodpovědná federální vláda. Proto jsou

⁶⁶ Bruce Parham „Hickel, Walter J. ‘Wally’“, Cook Inlet Historical Society, Legends & Legacies, Anchorage, 1910–1940, <https://www.alaskahistory.org/biographies/hickel-walter-j-wally/> (staženo 9. března 2022).

⁶⁷ Laura Palen Eichelberger, „Living in Utility Scarcity: Energy and Water Insecurity in Northwest Alaska“, *American Journal of Public Health* 100, č. 6 (2010): 1010–1017, 10.2105/AJPH.2009.160846 (staženo 9. března 2022).

⁶⁸ „Power Cost Equalization Explained“, Maisie Thomas, Alaska Energy Transparency Project, <https://www.akenergytransparency.org/news/power-cost-equalization-explained> (staženo 9. března 2022).

výdaje Ministerstva dopravy a veřejných zařízení na dopravní infrastrukturu většinou omezeny na částku potřebnou k získání federálních prostředků. Zatímco federální financování je jednoznačně dlouhodobým motorem kapitálových výdajů na místní dopravu, státní příjmy z ropy podpořily několik silničních projektů. Vzhledem k tomu, že veškeré peníze z ropy neprocházejí přes ministerstvo, je tvrzení, že neexistuje žádný státní program pro financování dopravy, technicky správné. Skrze federální program, přidávající příjmy z federální daně z benzínu, získává Aljaška prostředky na financování silniční, letecké a námořní infrastruktury. Pro každý druh dopravy jsou k dispozici prostředky na opravy a vylepšování, ale obvykle ne náklady na údržbu (odstraňování sněhu) a provozní náklady (personál). U každého ze tří druhů dopravy je požadována státní spoluúčasť. Spolufinancování dopravních projektů tak pochází ze všeobecného fondu. Federální fondy jsou tak hlavním zdrojem financování investičních projektů v dopravě, které určují, jak se bude vynakládat s většinou státních fondových prostředků. Když ale došlo ke snížení příjmů z ropy, stát tak či tak nadále dorovnával všechny dostupné federální prostředky, ale tím prakticky stát vyloučil výdaje na projekty, které nebyly způsobilé pro federální podporu. Navzdory velkému nárůstu státních výdajů, díky ropnému boomu, Aljaška nestavěla žádné nadměrné projekty. Ačkoliv potřeby v oblasti dopravy existovaly již několik let, na jejich uspokojení však nezbylo dostatek financí.⁶⁹

Během posuzování ekonomických dopadů ropného průmyslu na Aljašce jsou dopady na bydlení velmi důležité z několika důvodů. Nejdůležitější je, že díky příjmům z ropy bylo umožněno státu nabízet nižší úrokové sazby hypoték. Levné hypotéky společně s rychlým růstem místní populace vedly k nebyvalému rozmachu bytové výstavby v celé historii Aljašky. Právě politika státu v oblasti bydlení byla významným faktorem ekonomického rozmachu, který následně vedl ke krachu v období 1975–1995. Přestože recese není obvykle spojována se zlepšením životní úrovně, v Aljašce tomu tak ale bylo, alespoň v oblasti bydlení. Na Aljašce žilo více než 50 % lidí ve vlastních domech. Obecně vzato se vlastnické bydlení zvýšilo o 60 %. Ke zlepšení kvality bydlení částečně přispěla nadbytečná nabídka bytů, která vznikla během boomu bytové výstavby. Prostřednictvím tohoto boomu došlo k nárůstu pracovních příležitostí, což přilákalo tisíce uchazečů o zaměstnání na území Aljašky. Ačkoliv poptávka po bydlení a podpůrných službách způsobila prudký nárůst bytové výstavby, způsobilo to také zvýšení cen za náklady, které si lidé často nemohli dovolit. Právě obrovský přebytek nabídky způsobil propad cen bytů. Tento krach měl však i stinnou stránku. Lidé, kteří během recese

⁶⁹ McDowell Group, *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*, 9–18.

přišli o práci, nebyli schopni splácet hypotéku, a proto od nich jednoduše odstupovali. Celkový počet zabavených nemovitostí vzrostl na rekordní úroveň. Stavební firmy zkrachovaly a mnohým stavebním dělníkům nezbylo nic jiného než si hledat práci za hranicemi Aljašky.⁷⁰

3.2. Postoje místních politiků a jejich zastání u federální vlády

Ekonomické přínosy z těžby ropy by nebyly takhle vedeny bez nakládání s příjmy místních politiků a guvernérů. Frank Murkowski, působící od roku 2003 do roku 2006 za Republikánskou politickou stranu, byl jedním z mnoha aljašských guvernérů, který postavil aljašskou politiku proti místním ekologům. Za jeho působení Kongres schválil ustanovení, které zpřístupnilo ANWR k těžbě ropy.⁷¹ Zastánci dodnes tvrdí, že by to bylo významným přínosem pro aljašskou ekonomiku. Naopak odpůrci varovali před potenciálně škodlivými účinky na životní prostředí a domorodý kmen v severní části státu. Kritici zákona bojovali až do konce. Samotná senátorka Maria Cantwell, nejvyšší demokratka ve Výboru pro energetiku, vystoupila na půdě Senátu, kde ostře kritizovala republikánský pokus o zničení tamní přírody. „Nevytvořili jsme arktickou pobřežní pláň, ale mohu vám říct toto – nemůžeme ji znovu vytvořit. To, co dnes děláme, je krok k jeho zničení.“⁷² K protestu se také přidali demonstranti převlečení v kostýmech ledních medvědů, kteří týdny procházeli chodby Kongresu a vyzývali senátory, aby toto ustanovení smetli ze stolu. Dokonce Gene Karpinski, prezident Ligy voličů na ochranu přírody, ve svém prohlášení uvedl, že tento zákon je ostudou, která by akorát proměnila jedno z posledních divokých míst v průmyslové ropné pole.⁷³ Přestože zastánci zpřístupnění ANWR tvrdili, že ekologové zveličují potenciální dopad ropných vrtů v této oblasti, guvernér Murkowski společně s celou Republikánskou stranou se nedokázali dostat přes demokraty a některé umírněné zákonodárce Republikánské strany.⁷⁴

⁷⁰ Ibid., 42–48.

⁷¹ „Murkowski energy policy efforts focus on promoting Alaska gas line, ANWR“, Oil & Gas Journal, naposledy upravené 14. ledna 2002, <https://www.ogj.com/home/article/17233645/murkowski-energy-policy-efforts-focus-on-promoting-alaska-gas-line-anwr> (staženo 15. března 2022).

⁷² „Official press release from Office of Sen. Maria Cantwell“, Legistorm, naposledy upravené 18. března 2003, https://www.legistorm.com/stormfeed/view_rss/246346/member/17/title/statement-of-maria-cantwell-as-prepared-on-the-arctic-national-wildlife-refuge.html (staženo 15. března 2022).

⁷³ Katharine Q. Seelye, „New Alaska Governor Gives Daughter His Seat in Senate“, *The New York Times* (2002): 17, <https://www.nytimes.com/2002/12/21/us/new-alaska-governor-gives-daughter-his-seat-in-senate.html> (staženo 15. března 2022).

⁷⁴ Sullivan, „Chilly oil: Alaska’s Senate primary“, 2.

„Americká ropa je tím, co je potřeba ke krmení a zásobování hladového národa tím, co Bůh stvořil pro zodpovědné použití člověka.“⁷⁵ Toto prohlášení, patřící guvernérce Sarah Palin, působící v úřadu 2007–2008 také za Republikány, je jedno z mnoha populistických vyjádření, které za svoji éru prohlásila. Byla jistě přesvědčena, že ANWR by měla být otevřená pro ropná vrtání, ale prezident Barack Obama, dle slov Palin, nebyl pro americkou energetickou nezávislost, a proto to jednoduše nedokázal pochopit. Palin silně prosazovala názory, že prezidentská politika silně nerozumí přirozenému spojení mezi energií a bezpečností či energií a prosperitou. Místo toho odměňovala ekology, kteří mnohdy zastávali extrémistické postoje v ochraně místní přírody, jelikož se obávali dopadu na stáda losů a karibu. Během svého působení silně prosazovala názor, že zvířata mají rádi teplo, které potrubí vydávají, a proto se zvířata páří pod potrubím. A i kdyby byla těžba ropy riskantní pro místní divokou zvěř, pakliže by měla ublížit byť jednomu karibu, pak by tento jedinec měl tuto oběť podstoupit, aby umožnil zbytku země, aby z toho mohli mít prospěch. Mezi postoji k ekologickým aktivistům nechyběli ani názory, že Amerika pomalu ztrácí svou pozici síly v oblasti energetického zabezpečení země. Ohrazovala se nepředvídatelným Blízkým východem a Ruskem, jejichž prezident Vladimír Putin je v jejích očích zraněný medvěd, který je též nepředvídatelný a šikanuje své sousedy. Dokonce se neštítala obyvatelům oznámit nepodložená fakta, že ruští miliardáři pomáhali financovat některé americké ekologické skupiny bojující proti frakování a obecnému místnímu vývoji, aby veřejnost omezila výrobu.⁷⁶ Toto prohlášení považuji za absurdní, neboť výzkum následně ukázal, že se nejedná o fakticky podložené tvrzení. Jednalo se o populistický výrok, kterým Sarah Palin sledovala zisk větší podpory místního obyvatelstva v budoucí těžbě na Aljašce.

V politickém přístupu tomu nebylo jinak ani v období 2015–2018, kdy guvernér Bill Walker vyzval k rozšíření těžby ropy, což by mu pomohlo řešit potíže s klimatickými změnami. Zvýšený příjem z ropy, který přispívá ke globálnímu oteplování, by umožnil státu financování opatření k přizpůsobení se měnícímu se prostředí. Guvernér si byl vědom faktu, že pár vesnic

⁷⁵ „Sarah Palin’s Message Of Love To American Oil And Gas“, Christopher Helman, Forbes, naposledy upravené 12. února 2015, <https://www.forbes.com/sites/christopherhelman/2015/02/12/sarah-palins-message-of-love-to-american-oil-and-gas/?sh=40b04d9606de> (staženo 15. března 2022).

⁷⁶ „Palin ‚governerd from the center‘, went after big oil“, Ken Dilanian, ABC News, naposledy upravené 12. září 2008, <https://abcnews.go.com/Politics/story?id=5786203&page=1> (staženo 15. března 2022).

v důsledku změn klimatu již zanikly.⁷⁷ V tomto období stát získal nejméně 88 % svých finančních prostředků právě z ropného průmyslu. Státní úředníci očekávali, že potenciální pokles cen ropy povede k dramatickému poklesu klíčových příjmů. Kvůli tomu Walker bojoval o to, aby co nejdříve započalo ropné vrtání v ANWR. Výnosy z těchto vrtů by podpořily snahu o přizpůsobení se klimatu společně s přemístěním komunit do odlehlých oblastí. Guvernér si byl jist, že tato politika by se neměla odkládat o několik let, ale tento proces by měl být zahájen okamžitě, jelikož se to pro Aljašku jevílo velmi naléhavé.⁷⁸ V roce 2015 se prezident Barack Obama pokusil chránit útočiště před těžbou, ale s nástupem prezidenta Donalda Trumpa a obrovskou rozpočtovou krizí na Aljašce byla tato otázka opět na stole. V rámci jeho prezidentství zaměřoval americký energetický plán na dosažení energetické nezávislosti využitím zdrojů země. Jádrem této energetické politiky bylo rozšířit domácí produkci fosilních paliv – ropy, a omezit regulace, které byly považovány za omezování hospodářského růstu a vytváření pracovních míst. K dosažení tohoto cíle zavedla Trumpova administrativa plány na podporu těžby ropy v národních parcích a chráněných oblastech, jako byl například ropovod Keystone XL, který se během volebního období prezidenta Baracka Obamy setkal s překážkami. Právě proto guvernér Walker tolik usiloval o co nejdřívejší započítí ropného vrtání v ANWR. Trumpova administrativa se přikláněla k této politice, ačkoliv by se jednalo o zrušení ochrany největšího zbývajícího úseku divočiny ve Spojených státech. Trump byl přesvědčen, že na této pláni leží zhruba miliarda barelů ropy.⁷⁹ Jedinou překážkou před Walkerovou snahou byli opět ekologové, kteří po desetiletí bojovali za to, aby se energetické společnosti nedostali do oblasti ANWR. Tito aktivisté byli toho názoru, že Ministerstvo vnitra dostatečně nezvážilo možné dopady na divokou přírodu, kdy už teď mají lední medvědi potíže se zvýšením emisí uhlíku, které nesou hlavní tíhu měnícího se klimatu, a stáda dikobrazů, kteří využívají pláň jako oblast pro telení. Očekávalo se, že odpůrci včetně aljašských domorodců podají na projekt žalobu, aby zablokovali nájemní prodeje. Prezident Trump již dlouho považoval zvýšení těžby v Arktické oblasti za nedílnou součást úsilí o zajištění americké

⁷⁷ „Alaska Governor Says More Oil Drilling Needed to Combat Climate Change“, Justin Worland, TIME, naposledy upravené 13. října 2015, <https://time.com/4071686/alaska-governor-oil-combat-climate-change/> (staženo 15. března 2022).

⁷⁸ „Alaska Governor want to drill for oil in protected lands – because of climate change“, Hazel Sheffield, Independent, naposledy upravené 14. října 2015, <https://www.independent.co.uk/news/business/news/alaska-governor-wants-to-drill-for-oil-in-protected-lands-because-of-climate-change-a6693931.html> (staženo 15. března 2022).

⁷⁹ „The Oil industry actually hasn't done that well under Trump“, Ben Lefebvre, Politico, naposledy upravené 27. října 2020, <https://www.politico.com/news/2020/10/27/trump-oil-gas-industry-432722> (staženo 16. března 2022).

energetické dominance. Snahu otevřít ANWR podpořili zákonodárci na Aljašce spolu s místními energetickými firmami. Jak řekl senátor Dan Sullivan, republikán z Aljašky - „Dnes jsme o krok blíže k zajištění světlé budoucnosti pro Aljašku a jejich rodiny.“⁸⁰

Současný guvernér Mike Dunleavy, úřadující od roku 2019 nevyjímaje za Republikánskou stranu, stejně jako přechozí guvernéri bojuje za stejné principy energetické politiky včetně otevření ANWR. Trumpova administrativa však uskutečnila první nájemní prodej útočiště v jeho posledních dnech v úřadu, což již bylo pro snahy Trumpa zcela pozdě. Demokraté v Kongresu, kteří po desetiletí blokovali návrhy na otevření ANWR si nakonec mohli s přístupem nového prezidenta oddychnout.⁸¹ Současně zvolený prezident Joe Biden totiž k dané problematice přistupuje zcela odlišně. Biden oznámil, že pozastavuje aktivity v oblasti pronájmu ropy v ANWR ve prospěch rozvoje průmyslu čisté energie.⁸² Před lidem slíbil, že bude trvale chránit národní přírodní rezervaci a popřípadě další území, která byly zasáhnuta útokem prezidenta Donalda Trumpa, což podkopalo snahy předchozích guvernérů. V boji proti zničení poslední nedotčené přírody bojovali také energetické společnosti, které neprojeví zájem na pronájem půdy. Kristen Miller, ředitelka Ligy aljašské divočiny (Alaska Wilderness League), se vyslovila - „Dlouho jsme věděli, že Američané nechtějí vrtání v arktickém útočišti, lidé z Gwich'in to nechtějí a nyní víme, že to nechce ani ropný průmysl.“⁸³ Miller uvítala pozastavení už jenom z toho důvodu, že Bidenova administrativa upřednostňuje zdravou vědu a adekvátní kmenové konzultace, které tu doposud nebyly. V současné době se k tomu připletla eskalující napětí v zámoří, kvůli kterému Dunleavy silně lpí na zvýšení produkci ropy, pokud to Bidenova administrativa podpoří. V důsledku ruského útoku na Ukrajinu stouply americké ceny ropy nahoru, které dosáhly osmiletého maxima poprvé od roku 2014, kdy překonaly přibližně 105 dolarů za barel. Podle slov guvernéra je v zemi stále zhruba miliarda barelů ropy, které při nejhorším mohou dodat americkým přátelům. Guvernérovu snahu podpořila iniciativa tiskové tajemnice Bílého domu – Jen Psaki, která řekla, že USA musí ještě více snížit svou

⁸⁰ „Trump Administration Finalizes Plan to Open Arctic Refuge to Drilling“, Brad Plumer a Henry Fountain, The New York Times, naposledy upravené 17. srpna 2020, <https://www.nytimes.com/2020/08/17/climate/alaska-oil-drilling-anwr.html> (staženo 16. března 2022).

⁸¹ Ibid.

⁸² „A new dawn for US energy policy“, Enerdata, naposledy upravené 20. ledna 2021, <https://www.enerdata.net/publications/executive-briefing/biden-fight-against-global-warming.html> (staženo 16. března 2022).

⁸³ „Why Trump's final attempt to drill oil in the Arctic was an 'epic failure'“, Rosie Frost, Euronews.green, naposledy upravené 7. ledna 2021, <https://www.euronews.com/green/2021/01/07/why-trump-s-final-attempt-to-drill-oil-in-the-arctic-was-an-epic-failure> (staženo 16. března 2022).

závislost na zahraniční ropě prostřednictvím přechodu na obnovitelné zdroje energie, nikoliv zvyšováním domácí produkce. Prezident Biden se kvůli ruské agresi na Ukrajině dostal pod rostoucí tlak, který ho nutí opomenout odpor k domácí produkci ropy, přičemž poslanec z Texasu je toho názoru, že by tento krok mohl Spojeným státům opět získat dominanci na světové scéně, jako v roce 2013, kdy USA předstihly Saudskou Arábii.⁸⁴ Proto Dunleavy tvrdí, že USA by měly v zájmu národní bezpečnosti a ekonomiky země prosazovat zvýšení těžby ropy. Je si totiž vědom, že „100 dolarů za barel ropy je skvělé pro pokladnu Aljašky, ale je to špatné pro lidi ve státě a pro Ameriku kvůli cenám na pumpě.“⁸⁵ Podle guvernéra by Aljaška měla mít možnost se prosadit, jelikož podle Správa Energetických Informací (Energy Information Administration) je prokázáno, že na Aljašce se nachází zásoby ropy ve výši 2,4 miliardy barelů. I vzhledem k tomu, že čím dál tím větší náklady na energie stále zvyšují inflaci, guvernér opětovně vyzývá prezidenta Bidena, aby poskytl Američanům úlevu tím, že nechá odstranit federální zátarasy domácí těžbě ropy. Nesmíme ovšem opomenout, že ceny ropy rostly již před ruskou agresi. Ale právě tato invaze dala tomu tzv. třešničku na dort, kdy nyní odsunutá ruská ropa bez kupců snížila globální zásoby ropy a vystřelila ceny ropy. V důsledku toho Biden zakázal import ruské ropy, ještě více ocenil politiku zelené energie, ale i přesto nezrušil předpisy, které omezují produkci americké ropy. „USA by neměly žebrať o ropu od diktatur, jako je Írán a Venezuela. Můžeme to vyrobit doma s nejvyššími standardy ochrany životního prostředí, pokud nám to dovolíte,“⁸⁶ apeluje Mike Dunleavy. Republikánský guvernér stejně tak jako předchozí guvernéri podporuje ropné vrtání v ANWR. Je známo, že Aljaška se otepluje přibližně dvakrát rychleji, než je celosvětový průměr kvůli kterému, jak je například uvedeno v *The Economist* či dalších novinových článcích, dochází k masovým úhynům chladnomilných ryb u aljašského pobřeží.⁸⁷ I když zde hrozí, že právě změna klimatu

⁸⁴ „U.S. has overtaken Saudi Arabia to become the world’s biggest oil producer on jump in output from shale“, Helen Collis, Daily Mail, naposledy upravené 16. října 2013, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2463148/U-S-overtakeS-Saudi-Arabia-worlds-biggest-oil-producer-jump-output-shale.html> (staženo 16. března 2022).

⁸⁵ „Alaska ready to increase oil, gas production if Biden admin allows: Gov. Dunleavy“, Talia Kaplan, Fox Business, naposledy upravené 28. února 2022, <https://www.foxbusiness.com/politics/alaska-ready-to-increase-oil-gas-production-if-biden-admin-allows-gov-dunleavy> (staženo 16. března 2022).

⁸⁶ „High Energy Costs Drive up Inflation, Call for Domestic Oil“, The Great State of Alaska – Office of Governor Mike Dunleavy, naposledy upravené 10. března 2022, <https://gov.alaska.gov/newsroom/2022/03/10/high-energy-costs-drive-up-inflation-call-for-domestic-oil/>

⁸⁷ The Economist Group Limited, „Drilling in Alaska’s national wildlife refuge makes no sense“, *The Economist* (22. srpna 2020): 33, <https://www.economist.com/united-states/2020/08/19/drilling-in-alaskas-national-wildlife-refuge-makes-no-sense> (staženo 26. dubna 2022).

způsobí velké náklady, Dunleavy a další představitelé jsou přesvědčeni propagandou ropného průmyslu, který je základem celé státní ekonomiky.⁸⁸

⁸⁸ Ben Cahill, „Biden Makes Sweeping Changes to Oil and Gas Policy“, Center For Strategic & International Studies, naposledy upravené 28. ledna 2021, <https://www.csis.org/analysis/biden-makes-sweeping-changes-oil-and-gas-policy> (staženo 28. dubna 2022).

Závěr

Budoucnost ropy a divočiny na Aljašce je předmětem dlouhodobého sporu a nevyřešených debat, do nichž se zapojují stát Aljaška, ropný průmysl, federální vláda, ekologické skupiny a aljašští domorodci. V práci jsem dokázala, že největší potíží je státní rozpočet Aljašky, který je do značné míry závislý na příjmech z ropných aktivit a je zranitelný v případě poklesu těžby ropy. Ukázala jsem, že rozvinutá ropná pole na Aljašce neumožní dlouhodobě udržitelnou těžbu ropy, jelikož produkce této komodity z ropného pole v Prudhoe Bay skutečně klesá. Prostřednictvím analýzy přístupů guvernérů Aljašky k dané problematice jsem předložila, že ropný průmysl dlouhodobě usiluje o rozšíření těžby ropy v oblasti severní Aljašky v projektech ANWR a Keystone XL, a to i přes trvalý odpor ekologických skupin, domorodých komunit a Demokratické strany. Ekologové a federální agentury, jejichž úkolem je ochrana životního prostředí, vyjadřují obavy z možných dopadů rozšíření těžby ropy v severní části Aljašky na životní prostředí, zatímco na základě výpovědí aljašských domorodců bylo zjištěno, že převážně vyjadřují obavy z potenciálního ohrožení jejich činnosti spojené s obživou, jež jsou pro některé venkovské komunity na Aljašce stále životně důležité. Na druhou stranu místní profitují z poplatků a daní z rozšířeného rozvoje těžby fosilních paliv na Aljašce a v okolních vodách. Proto jsem v práci došla k tomu, že v současné době je možné se setkat jak s podporou rozvoje těžby ropy, tak i s odporem. Federální vláda dlouho blokovala průzkum a rozvoj těžby ropy v ANWR, dokud nepřišel do úřadu Donald Trump, jehož úsilí beztak přišlo vniveč.

Cílem práce bylo zjistit, do jakým způsobem je těžba aljašské ropy nevyhnutelným aspektem místní ekonomiky a do jaké míry má vliv na celkovou energetickou bezpečnost celých USA. Za vděk vládním dokumentům a odborným článkovým analýzám jsem došla k závěru, že má původní hypotéza byla správná jen z poloviny. Odpověď na první výzkumnou otázku zní, že není divu, že napříč obyvateli narůstá obava z toho, co bude dál. Ekonomická úzkost je způsobená těžbou ropy, která je již po několika desetiletí jedním z hlavních pilířů státní ekonomiky, která zajišťuje přibližně čtvrtinu hrubého národního produktu. V současné době Aljaška čerpá méně ropy ze stárnoucích vrtů v Prudhoe Bay v Northern Slope, což snižuje počet volných pracovních míst a daňové příjmy, na kterých je stát z poloviny závislý. V roce 2012 překonala Severní Dakota Aljašku v produkci ropy, což zapříčinilo psychologický šok místnímu obyvatelstvu, které bylo dlouho zvyklé na to, že jejich stát se nacházel na druhém místě důležitosti hned za Texasem. Federální výdaje, přispívající do chodu místní ekonomiky,

se v důsledku recese a omezování rozpočtu ve Washingtonu omezily, ačkoliv Aljaška na finanční prostředky spoléhá. Prostřednictvím analýzy jsem zjistila, že ačkoliv příjmy pomohly státu postavit nové silnice, školy, poskytly dobře placená pracovní místa a mnoho dalších, ale ekonomové společně s politiky a obyvateli čím dál tím více jsou toho názoru, že kousek po kousku je realita úbytku místní ropy a federální omezování pociťováno. Z mého úhlu pohledu, pokud bude nadále docházet ke spotřebovávání aljašského ropného bohatství, aby užívali vládní programy nebo uspokojili určité zájmy nad rámec toho, co mohou zaplatit z příjmů, zjistí, že jsou jako kanibal, který konzumuje vlastní části těla a domnívá se, že je zdravý jen proto, že má plné břicho. Ať už Aljaška rozšíří vládní prostředky pro dotování ropného průmyslu nebo sníží daně, aniž by trvali na tom, aby byly nejdříve kompenzovány novými příjmy, domnívám se, že výsledky budou stejné. Zákonnodárny sbor by měl pochopit nebezpečí, že je nemožné se nadměrně živit svým vlastním kapitálem získaný z tzv. nezdravých choutek.

Přestože příjmy z těžby ropy podporují místní hospodářský rozmach, stále více si lidé uvědomují, že aljašská ekonomika by se mohla zhroutit, jakmile bude ropné pole v Prudhoe Bay vyčerpáno, a tak vysoké náklady na rozvoj jiných odvětví zpomalí jejich růst. Jak vládní dokumenty od McDowell ukázaly – ceny ropy v minulých letech klesly, průmysl propustil stovky pracovních míst a obvyklý tok peněz z ropy vysychá, což samo o sobě signalizuje naléhavou potřebu plánu B. Aljaška, kdysi stát s nejvyšší produkcí ropy, do roku 2018 vypadla z první ropné pětice. Aljašský Stálý fond, známý svými ročními dividendami vyplácenými místnímu obyvatelstvu, je nyní hlavním zdrojem kapitálu, který financuje většinu politik státní vlády a zároveň místní doufají, že právě tento fond poskytne základ pro hospodářský rozvoj, i kdyby došlo k ukončení období těžby neobnovitelných zdrojů. Příspěvek ropy k celkovým státním příjmům, které ještě před několika lety dosahovaly vysokých procent, se propadl, protože produkce a ceny za barel ropy klesly. Posun od spoléhání se na výnosy z vytěžené ropy k závislosti na výnosech z investic ve skutečnosti začal již před několika lety. Tato bakalářská práce tak došla k závěru, že produkce ropy na Aljašce čelí trvajícím poklesu, což byla nevyhnutelná realita pro ropná pole, která stárnou. Někteří věří, že v nadcházejících letech bude Aljaška nadále produkovat ropu, generovat státní příjmy a zaměstnanost, ale rozsah již nebude takový, jako tomu bylo v minulosti. Ropa již nikdy nebude takovým zachráncem, jakým byla před několik deseti lety.

Ať jsou lidé doma nebo v práci, uvnitř či venku, energie je všude kolem nás. Je to právě to, co lidem dává schopnost žít pohodlně. Lidé potřebují energii, která je cenově dostupná,

udržitelná a pokud možno místní. V případě Aljašky je uplatnitelný pouze poslední bod a to, že čerpají místní zdroj energie, který tu ovšem nebude napořád. Aljaška by měla nalézt jiný zdroj příjmů, který bude trvalejšího rázu. Přeci jenom produkce ve státě tvoří pouze 4 % veškeré produkce ropy ve Spojených státech.⁸⁹ Nelze ale říct, že aljašská ropa je nepotřebná k energetickému zabezpečení státu, čímž se dostávám k druhé části mé původní hypotézy, kterou jsem v průběhu práce vyvrátila. Pokud by na jednu stranu projekt na výstavbu ropných ložisek v ANWR dostal zelenou, znamenalo by to pro Aljašku ekonomický rozkvět a vyšší zařazení mezi americké producenty ropy, kteří mají skutečně vysoký podíl na energetickém zabezpečení celých Spojených států amerických. Pokud ale k povolení nedojde, ať už kvůli současnému mezinárodnímu dění nebo díky pozitivnímu přístupu nadcházejících prezidentů, bude přínos Aljašky pro energetickou bezpečnost země, pokud opomeneme přínos pro místní ekonomiku, zcela zanedbatelný. Na druhou stranu, i kdyby projekt dostal zelenou, nevyřešilo by to potíže s ekonomickou závislostí na ropném průmyslu. Je nutné si uvědomit, že i tato ropa bude mít jednoho dne konec. Takže ano, místní mohou vinit Bidena a environmentalismus za ztráty v aljašské ropné ekonomice a její pomalou rostoucí míru nezaměstnanosti, ale na druhou stranu tento pokles svíral Aljašku již před prezidentstvím Bidena. Mé doporučení je, že Aljaška musí více investovat do svého neropného sektoru, pokud chce znovu prosperovat. Jediným východiskem je získávání energií z obnovitelných zdrojů. Již v roce 2020 Aljaška vyráběla zhruba značné procento své elektřiny z těchto komodit. Stát si stanovil nezávazný cíl vyrábět do roku 2025 přibližně polovinu elektřiny z obnovitelných a alternativních zdrojů energie. K tomu všemu jsou však potřeba kapitálové investice. Tyto finanční prostředky jsou potřeba ke studiím proveditelnosti, plánování a výstavbu projektů spolu s rozvojem pracovních sil, které by přispěli k budování aljašské ekonomiky závislé na obnovitelných zdrojích energií. Pokud by se to Aljašce podařilo, znamenalo by to obrovský krok dopředu, ať už v omezení ohrožování místních zvířat, utlačování domorodého obyvatelstva, ale také transformování místní ekonomiky na soběstačnou. Jak moc se však Aljašce bude v tomto směru dařit, ukáže čas.

Summary

The future of oil and wilderness in Alaska is the subject of a long-standing dispute and unresolved debate involving the State of Alaska, the oil industry, the federal government,

⁸⁹ „Oil production in Alaska reaches lowest level in more than 40 years“, Independent Statistics & Analysis, naposledy upravené 26. dubna 2021, <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=47696#> (staženo 20. března 2022).

environmental groups and Alaska Natives. In this thesis, I have shown that Alaska's state budget which is largely dependent on revenues from oil activities and is vulnerable to a decline in oil production. I have proven that Alaska's developed oil fields will not allow for long-term sustainable oil production because the production from the Prudhoe Bay oil field is declining. The State of Alaska is therefore looking for new energy resources and associated revenues in, for example, ANWR or the Keystone XL project. The oil industry has long sought to expand oil production in the northern Alaska region, despite continued opposition from environmental groups, Native communities and the Democratic Party. Environmentalists and federal agencies charged with protecting the environment have expressed concern about the potential environmental impacts of expanding oil drilling in northern Alaska, while testimonies from Alaska Natives found out that overwhelmingly express concern about the potential threat to their subsistence activities, which are still vital to some rural Alaska communities. On the other hand, locals benefit from fees and taxes from expanded fossil fuel development in Alaska and surrounding waters. Therefore, the thesis concludes that it is possible to encounter both support and opposition to oil development in northern Alaska. The federal government blocked oil exploration and development in the Arctic National Wildlife Refuge for a long time until Donald Trump came into office, and his efforts went to waste anyway.

The purpose of this thesis is to determine the extent to which Alaskan oil production is an unavoidable aspect of the local economy and the extent to which it affects the overall energy security of the entire United States. In gratitude to government documents and article analyses, I concluded that my initial hypothesis was only half correct. The answer to the first research question is that, not surprisingly, there is growing concern across the population about what's next. The economic anxiety is caused by oil production, which has been one of the main pillars of the state's economy for several decades, accounting for about a quarter of the gross national product. Currently, Alaska is pumping less oil from aging wells in Prudhoe Bay in the Northern Slope, reducing the number of available jobs and tax revenue on which the state is half dependent. In 2012, North Dakota surpassed Alaska in oil production, causing a psychological shock to local residents long accustomed to their state being second in importance only to Texas. Federal spending, a contributor to the local economy, has been cut back as a result of the recession and budget cuts in Washington, although Alaska relies on the funds. Through analysis, I found that although the revenue has helped the state build new roads, schools, provided good paying jobs and much more, economists, along with politicians and residents,

are increasingly of the opinion that little by little the reality of local oil depletion and federal cutbacks are being felt. From my point of view, if they continue to consume Alaska's oil wealth to feed government programs or satisfy certain interests beyond what they can pay for with revenue, they will find that they are like a cannibal who consumes his own body parts and thinks he is healthy just because he has a full belly. Whether Alaska expands government funding to subsidize the oil industry or lowers taxes without insisting that they first be offset by new revenue, I believe the results will be the same. The legislature should understand the danger of overfeeding its own capital derived from so-called unhealthy appetites.

Although oil revenues support the local economic boom, there is a growing realization that Alaska's economy could collapse once the Prudhoe Bay oil field is depleted, so the high costs of developing other industries will slow their growth. As government documents from McDowell have shown - oil prices have plummeted in recent years, the industry has shed hundreds of jobs, and the usual flow of oil money is drying up, which in itself signals the urgent need for a Plan B. Alaska, once a top oil-producing state, has fallen out of the top five oil producers by 2018. Alaska's Permanent Fund, known for its annual dividends paid to local residents, is now the main source of capital that funds most state government policies, while locals hope that this fund will provide the basis for economic development even if the era of non-renewable resource extraction comes to an end. Oil's contribution to total state revenue, which were high just a few years ago, has plummeted as production and prices per barrel of oil have fallen. Thus, this thesis concluded that Alaska's oil production was facing an ongoing decline, an inevitable reality for oil fields that were aging. Some believe that in the coming years Alaska will continue to produce oil, generating state revenue and employment, but the scale will not be what it has been in the past. Oil will never again be the saviour it was a few decades ago.

Whether people are at home or at work, inside or outside, energy is all around us. It is what gives people the ability to live comfortably. People need energy that is affordable, sustainable and, where possible, local. In the case of Alaska, only the last point is applicable, and that is that they are tapping into a local source of energy, but it won't be here forever. Alaska should find another source of revenue that is more permanent. After all, production in the state accounts for only 4% of all oil production in the United States. But it cannot be said that Alaskan oil is unnecessary for the state's energy security. If, on the one hand, the ANWR project were given the go-ahead, it would mean an economic boom for Alaska and a higher ranking

among American oil producers, who indeed have a high share of the energy security of the entire United States. However, if the permit does not happen, either because of current international events or because of the positive attitude of the incoming presidents, Alaska's contribution to the country's energy security, aside from the contribution to the local economy, will be quite negligible. On the other hand, even if the project were given the green light, it would not solve the problems of economic dependence on the oil industry. It must be remembered that even this oil will one day come to an end. So yes, locals can blame Biden and environmentalism for the loss of Alaska's oil economy and its slow rising unemployment rate, but on the other hand, this decline was gripping Alaska even before Biden's presidency. I recommend that Alaska needs to invest more in its non-oil sector if it wants to prosper again. The only way out is to get energy from renewable sources. Already in 2020, Alaska was generating about 30% of its electricity from these sources. The state has set an on-binding goal of generating about half of its electricity from renewable and alternative energy sources by 2025. However, significant capital investment is needed to do all of this. These funds are needed for feasibility studies, planning and construction of projects along with workforce development to help build Alaska's renewable energy dependent economy. If successful, this would be a huge step forward for Alaska, both in reducing the endangerment of local wildlife that has suffered in the territory to date, the oppression of indigenous people, and also in transforming the local economy into a self-sustaining one. However, time will tell how far Alaska will succeed in this regard.

Použitá literatura

PRIMÁRNÍ

A bill to restrain the Nation's fuel consumption rate by providing for the lowering of the maximum speed limit within each State, H.R.8511. (1973–1974).

An Act to promote the mining of coal, phosphate, oil, oil shale, gas, and sodium on the public domain, 30 U.S.C. (1920).

An Act to provide for the settlement of certain land claims of Alaska Natives, and for other purposes, H.R.10367. (1971).

Energy Policy and Conservation Act, S.622. (1975–1976).

LEGISTORM. „Official press release from Office of Sen. Maria Cantwell“. Naposledy upravené 18. března 2003. https://www.legistorm.com/stormfeed/view_rss/246346/member/17/title/statement-of-maria-cantwell-as-prepared-on-the-arctic-national-wildlife-refuge.html (staženo 15. března 2022).

MCDOWELL GROUP. „Economic and Social Effects of the Oil Industry in Alaska 1975 to 1995“. *Social and Economic Studies* 2, č. 162 (1999): 17–18, https://www.boem.gov/sites/default/files/boem-newsroom/Library/Publications/1999/99-0041_2.pdf (staženo 8. března 2022).

MCDOWELL GROUP. *The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy*. Anchorage: McKinley Research, 2020.

Public Land Order 4582, 34 Fed. Reg. 1025. (1969).

The National Environmental Policy Act, 42 U.S.C. (1970).

UNITED STATES REAP. „United States vs. Alaska – Comparative Trends Analysis: Gross Domestic Product Growth and Change, 1997–2020“. https://united-states.reaproject.org/analysis/comparative-trends-analysis/gross_domestic_product/tools/0/20000/ (staženo 8. března 2022).

SEKUNDÁRNÍ

Odborné monografie:

BEAUBOUF, Bruce Andre. *The Strategic Petroleum Reserve: US Energy Security and Oil Politics, 1975-2005*. Texas: Texas A&M University Press, 2007.

FRUM, David. *How We Got Here: The 70's: The Decade that Brought You Modern Life (For Better or Worse)*. New York: Basic Books, 2000.

LI, Xiaobing a Michael Molina. „Alaska Oil Pipeline“. In *Oil: A Cultural and Geographic Encyclopedia of Black Gold*. California. ABC-CLIO, 2014, 3–4.

MCBEATH, Gerald A.. *Big Oil in the United States: Industry Influence on Institutions, Policy, and Politics*. California: ABC-CLIO, 2016.

NATIONAL RESEARCH COUNCIL, *Cumulative Environmental Effects of Oil and Gas Activities on Alaska's North Slope*. Washington, DC: The National Academies Press, 2003.

PRICE-SMITH, Andres T. „History of Oil and International Affairs“. In *Oil, Illiberalism, and War: An Analysis of Energy and US Foreign Policy*. London. The MIT Press, 2015, 14–18.

SKINNER, Samuel K. a William K. Reilly. *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president*. New York: Nimble Books, 1989.

YERGIN, Daniel. „The Oil Weapon“. In *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money & Power*. New York. Simon & Schuster, 1991, 588–602.

Odborné články a studie:

AHTUANGARUAK, Rosemary. „Broken promises: the future of arctic development and elevating the voices of those most affected by it – Alaska Natives“. *Politics, Groups, and Identities* 3, č. 4 (2015): 673–675, <https://doi.org/10.1080/21565503.2015.1080618> (staženo 5. března 2022).

ANDERS, Gary C. „Oil, Economic Dependence, and Alaska's Development“. *The Journal of Energy and Development* 11, č. 2 (1986): 259–260, <https://www.jstor.org/stable/24807569> (staženo 9. března 2022).

ASHENMILLER, Joshu. „The Alaska Pipeline as an Internal Improvement“. *Pacific Historical Review* 75, č. 3 (2006): 480–489, <https://www.jstor.org/stable/10.1525/phr.2006.75.3.461> (staženo 27. února 2022).

BARRON, Mace G., Deborah N. Vivian, Ron A. Heintz a Un Hyuk Yim. „Long-Term Ecological Impacts from Oil Spills: Comparison of Exxon Valdez, Hebei Spirit, and Deepwater Horizon“. *Environmental Science & Technology* 54, č. 11 (2020): 6457–6458, <https://doi.org/10.1021/acs.est.9b05020> (staženo 1. března 2022).

BUSENBERG, George J. „The Policy Dynamics of the Trans-Alaska Pipeline System“. *The Review of policy research* 28, č. 5 (2011): 408–412, <https://doi.org/10.1111/j.1541-1338.2011.00508.x>. (staženo 21. února 2021).

DORSETT, Melanie. „Exxon Valdez Oil Spill Continued Effects On The Alaskan Economy“. *Colonial Academic Alliance Undergraduate Research Journal* 1, č. 7 (2010): 2–4, <https://scholarworks.wm.edu/caaurj/vol1/iss1/7> (staženo 1. března 2022).

EICHELBERGER, Laura Palen. „Living in Utility Scarcity: Energy and Water Insecurity in Northwest Alaska“. *American Journal of Public Health* 100, č. 6 (2010): 1010–1017, 10.2105/AJPH.2009.160846 (staženo 9. března 2022).

GLASER, Charles. „How Oil Influences U.S. National Security“. *International Security* 38, č. 2 (2013): 112–127, <https://doi.org/10.1080/07383169.1989.10392564> (staženo 3. února 2022)

HIRSCH, Robert L. „Impending United States Energy Crisis“. *Science New Series* 235, č. 4795 (20. března 1987): 1467–1472, <https://www.jstor.org/stable/1699044> (staženo 15. února 2022).

HOSSAIN, Yasmeen, Philip A. Loring a Tom Marsik. „Defining energy security in the rural North—Historical and contemporary perspectives from Alaska“. *Energy Research & Social Science* 16 (2016): 6–8, <https://doi.org/10.1016/j.erss.2016.03.014> (staženo 5. února 2022).

LADUKE, Winona. „Alaska: oil and the Natives“. *Earth Island Journal* 18, č. 3 (2003): 30–31.

LICHTBLAU, John H. „Oil Imports, OPEC, and U.S. National Security“. *American Foreign Policy* 12, č. 4 (1989): 1–4.

MYERS, Henry R. „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“. *Ecology Law Quarterly* 4, č. 4 (1975): 915–916.

PAINTER, David S. „Oil and Geopolitics: The Oil Crises of the 1970s and the Cold War“. *Historical Social Research – The Special Issue: The Energy Crises of the 1970s: Anticipations and Reactions in the Industrialized World* 39, č. 4 (2014): 188–189, <https://www.jstor.org/stable/24145533> (staženo 12. února 2022).

PARTHEMORE, Christine a Will Rogers. „Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security“. *Center for a New American Security* (2010): 7–13.

PETERSON, Charles H., Stanley D. Rice. „Long-Term Ecosystem Response to the Exxon Valdez Oil Spill“. *New Series* 302, č. 5653 (2003): 2083–2084, <http://www.jstor.com/stable/3835822> (staženo 4. března 2022).

RICHARDSON, Julia a Robert Nordhaus. „The National Energy Act of 1978“. *Natural Resources & Environment* 10, č. 1 (1995): 62–68, <https://www.jstor.org/stable/40923435> (staženo 13. února 2022).

TUCKER, James T., Natalie A. Landreth a Erin D. Lynch. „“Why Should I Go Vote Without Understanding What I Am Going to Vote For?”“ The Impact of First Generation Voting Barriers on Alaska Natives“. *Michigan Journal of Race and Law* 22 (2017): 329–331, <https://doi.org/10.36643/mjrl.22.2.why> (staženo 5. března 2022).

YERGIN, Daniel. „Ensuring Energy Security“. *Foreign Affairs* 85, č. 2 (2006): 69–73, <https://doi.org/10.2307/20031912> (staženo 31. ledna 2022).

Dobový tisk a sitografie:

ALASKA PUBLIC MEDIA. „Hearing ends 26 years of litigation over Exxon Valdez oil spill“. Naposledy upravené 15. října 2015. <https://www.alaskapublic.org/2015/10/15/hearing-ends-26-years-of-litigation-over-exxon-valdez-oil-spill/htm> (staženo 3. března 2022).

BALLOTPEDIA. „Healthcare policy in Alaska“. <https://ballotpedia.org/Healthcare-policy-in-Alaska> (staženo 9. března 2022).

CAHILL, Ben. „Biden Makes Sweeping Changes to Oil and Gas Policy“. Center For Strategic & International Studies. Naposledy upravené 28. ledna 2021. <https://www.csis.org/analysis/biden-makes-sweeping-changes-oil-and-gas-policy> (staženo 28. dubna 2022).

COLLIS, Helen. „U.S. has overtaken Saudi Arabia to become the world’s biggest oil producer on jump in output from shale“. Daily Mail. Naposledy upravené 16. října 2013. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2463148/U-S-overtakeS-Saudi-Arabia-worlds-biggest-oil-producer-jump-output-shale.html> (staženo 16. března 2022).

DILANIAN, Ken. „Palin ,governerd from the center‘, went after big oil“. ABC News. Naposledy upravené 12. září 2008. <https://abcnews.go.com/Politics/story?id=5786203&page=1> (staženo 15. března 2022).

ENERDATA. „A new dawn for US energy policy“. Naposledy upravené 20. ledna 2021. <https://www.enerdata.net/publications/executive-briefing/biden-fight-against-global-warming.html> (staženo 16. března 2022).

FROST, Rosie. „Why Trump’s final attempt to dril oil in the Arctic was an ‘epic failure‘“. Euronews.green. Naposledy upravneé 7. ledna 2021. <https://www.euronews.com/green/2021/01/07/why-trump-s-final-attempt-to-drill-oil-in-the-arctic-was-an-epic-failure> (staženo 16. března 2022).

HELMAN, Christopher. „Sarah Palin’s Message Of Love To American Oil And Gas“. Forbes. Naposledy upravené 12. února 2015. <https://www.forbes.com/sites/christopherhelman/2015/02/12/sarah-palins-message-of-love-to-american-oil-and-gas/?sh=40b04d9606de> (staženo 15. března 2022).

INDEPENDENT STATISTICS & ANALYSIS. „Oil production in Alaska reaches lowest level in more than 40 years“. Naposledy upravené 26. dubna 2021. <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=47696#> (staženo 20. března 2022).

KAPLAN, Talia. „Alaska ready to increase oil, gas production if Biden admin allows: Gov. Dunleavy“. Fox Business. Naposledy upravené 28. února 2022. <https://www.foxbusiness.com/politics/alaska-ready-to-increase-oil-gas-production-if-biden-admin-allows-gov-dunleavy> (staženo 16. března 2022).

LEAHY, Stephen. „Exxon Valdez changed the oil industry forever – but new threats emerge“. National Geographic. Naposledy upravené 22. března 2019. <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/oil-spills-30-years-after-exxon-valdez> (staženo 3. března 2022).

LEFEBVRE, Ben. „The Oil industry actually hasn’t done that well under Trump“. Politico. Naposledy upravené 27. října 2020. <https://www.politico.com/news/2020/10/27/trump-oil-gas-industry-432722> (staženo 16. března 2022).

MORTON, Greg. „Alaska, oil, and the impact of austerity politics on public schools“. Strike Wave. Naposledy upravené 18. března 2021. <https://www.thestrikewave.com/original-content/alaska-oil-and-public-schools> (staženo 9. března 2022).

OIL & GAS JOURNAL. „Murkowski energy policy efforts focus on promoting Alaska gas line, ANWR“. Naposledy upravené 14. ledna 2002. <https://www.ogj.com/home/article/17233645/murkowski-energy-policy-efforts-focus-on-promoting-alaska-gas-line-anwr> (staženo 15. března 2022).

PARHAM, Bruce. „Hickel, Walter J. ‘Wally‘“. Cook Inlet Historical Society, Legends & Legacies, Anchorage, 1910–1940. <https://www.alaskahistory.org/biographies/hickel-walter-j-wally/> (staženo 9. března 2022).

PLUMER, Brad a Henry Fountain. „Trump Administration Finalizes Plan to Open Arctic Refuge to Drilling“. The New York Times. Naposledy upravené 17. srpna 2020. <https://www.nytimes.com/2020/08/17/climate/alaska-oil-drilling-anwr.html> (staženo 16. března 2022).

SEELYE, Katharine Q. „New Alaska Governor Gives Daughter His Seat in Senate“. *The New York Times* (prosinec 2002): 17, <https://www.nytimes.com/2002/12/21/us/new-alaska-governor-gives-daughter-his-seat-in-senate.html> (staženo 15. března 2022).

SHEFFIELD, Hazel. „Alaska Governor want to dril for oil in protected lands – because of climate change“. *Independent* (říjen 2015): . Naposledy upravené 14. října 2015. <https://www.independent.co.uk/news/business/news/alaska-governor-wants-to-drill-for-oil-in-protected-lands-because-of-climate-change-a6693931.html> (staženo 15. března 2022).

SULLIVAN, DAN. „Chilly oil: Alaska’s Senate primary“. *The Economist* 412, č. 8901 (23. srpna 2022): 1–2, <https://www.economist.com/united-states/2014/08/23/chilly-oil>.

THE ECONOMIST GROUP LIMITED. „Donald Trump’s record: Pumped up“. *The Economist* (24. října 2020): 31, <https://www.economist.com/united-states/2020/10/24/what-donald-trump-did-for-hydrocarbons>.

THE GREAT STATE OF ALASKA – OFFICE OF GOVERNOR MIKE DUNLEAVY. „High Energy Costs Drive up Inflation, Call for Domestic Oil“. Naposledy upravené 10. března 2022. <https://gov.alaska.gov/newsroom/2022/03/10/high-energy-costs-drive-up-inflation-call-for-domestic-oil/> (staženo 18. března 2022).

THOMAS, Maisie. „Power Cost Equalization Explained“. Alaska Energy Transparency Project. <https://www.akenergytransparency.org/news/power-cost-equalization-explained> (staženo 9. března 2022).

TURNER, Wallace. „Alaska Pipeline Estimated Cost Goes Up by 10% to \$7.7 Billion“. *The New York Times*, (červenec 1976): 83, <https://www.nytimes.com/1976/07/02/archives/alaska-pipeline-estimated-cost-goes-up-by-10-to-77-billion.html>.

WORLAND, Justin. „Alaska Governor Says More Oil Drilling Needed to Combat Climate Change“. *TIME*. Naposledy upravené 13. října 2015. <https://time.com/4071686/alaska-governor-oil-combat-climate-change/> (staženo 15. března 2022).

Videa:

NBC. „This Is The Story Of Alaska Native’s Fight For Their Land, Pt. 1“. YouTube, 9. listopadu 2017, https://www.youtube.com/watch?v=50_kse-Uh-g. (staženo 7. března 2022).

MEGAPROJECTS. „The Great Alaska Pipeline“. YouTube, 16. července 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=Kzb2DkFiXKM&t=413s>. (staženo 1. března 2022).

THE NEW YORK TIMES. „Exxon Valdez Oil Spill: In the Wake of Disaster“. YouTube, 9. prosince 2013,

<https://www.youtube.com/watch?v=VaRdUHrUnBs&t=52s>. (staženo 1. března 2022).

Seznam příloh

Seznam grafů

Příloha č. 1: Přehled produkce a cen vytěžené ropy za roky 2004–2019

Příloha č. 2: Přehled zaměstnanosti v ropném a olejovém průmyslu za roky 2001–2018

Teze bakalářské práce

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Veronika Vaňkatová
E-mail:	veronika.vankatova@email.cz
Studijní obor:	Teritoriální studia
Semestr a školní rok zahájení práce:	Zimní, 2021
Semestr a školní rok ukončení práce:	Letní, 2022
Vedoucí bakalářského semináře:	prof. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Szobi, Ph.D.
Název práce:	Konflikt o životní prostředí; energetická hrozba na Aljašce
Charakteristika tématu práce (max, 10 řádek):	Tato bakalářská práce představí pojem energetická bezpečnost v všeobecném měřítku a následně ho aplikuje na konkrétní americký stát – Aljašku. Následně se práce zaměřuje na historický kontext, který je spjatý s počátky výstavby prvního ropného ropovodu na území Aljašky. Práce poté zkoumá negativní dopady na místní obyvatelstvo a zvěř způsobené ekologickou katastrofou. Posléze práce analyzuje přístup domorodého obyvatelstva k místní energetické politice. V souladu s tím navazuje část, kde jsou analyzovány zisky z těžby a jak se projevují na místní prosperitě. Nakonec práce hodnotí přístupy jednotlivých aljašských guvernérů k této problematice a jaké zastání mají u federální vlády.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):	Od samotného původního projektu práce se změnilo kompletně celé téma, jelikož neexistuje dostatečné množství literatury na předchozí téma. Od stanovení nového tématu, současného, nenastaly žádné změny.
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):	<ol style="list-style-type: none">1. Úvod2. Americká energetická bezpečnost na prvním místě3. Konstruování Aljašského ropovodu4. Aljašský ropovod – energetická bezpečnost a ekonomický úspěch pro stát5. Závěr
Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):	<ol style="list-style-type: none">1. MCDOWELL GROUP. The Role of the Oil & Gas Industry in Alaska's Economy. Anchorage: McKinley Research, 2020.2. UNITED STATES REAP. „United States vs. Alaska – Comparative Trends Analysis: Gross Domestic Product Growth and Change, 1997–2020“. https://united-states.reaproject.org/analysis/comparative-trends-analysis/gross-domestic-product/tools/0/20000/ (staženo 8. března 2022).

3. SKINNER, Samuel K. a William K. Reilly. *The Exxon Valdez Oil Spill: A report to the president*. New York: Nimble Books, 1989.
4. YERGIN, Daniel. „The Oil Weapon“. In *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money & Power*. New York. Simon & Schuster, 1991, 588–602.
5. BUSENBERG, George J. „The Policy Dynamics of the Trans-Alaska Pipeline System“. *The Review of policy research* 28, č. 5 (2011): 408–412, <https://doi.org/10.1111/j.1541-1338.2011.00508.x>. (staženo 21. února 2021).
6. GLASER, Charles. „How Oil Influences U.S. National Security“. *International Security* 38, č. 2 (2013): 112–127, <https://doi.org/10.1080/07383169.1989.10392564> (staženo 3. února 2022)
7. MYERS, Henry R. „Federal Decisionmaking and the Trans-Alaska Pipeline“. *Ecology Law Quarterly* 4, č. 4 (1975): 915–916.
8. PARTHEMORE, Christine a Will Rogers. „Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security“. *Center for a New American Security* (2010): 7–13.
9. THE ECONOMIST GROUP LIMITED. „Donald Trump’s record: Pumped up“. *The Economist* (24. října 2020): 31, <https://www.economist.com/united-states/2020/10/24/what-donald-trump-did-for-hydrocarbons>.
10. LEFEBVRE, Ben. „The Oil industry actually hasn’t done that well under Trump“. Politico. Naposledy upravené 27. října 2020. <https://www.politico.com/news/2020/10/27/trump-oil-gas-industry-432722> (staženo 16. března 2022).

Podpis studenta a datum:

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		